

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér petit sora 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Csütörtök, december 12.

Mai számunk főbb közleményei:

A főispán ünneplése a városi közgyűlésen.
A közoktatásügy.
Az aradi mozik.
Vita az aradi pénzügyekről.
A háborús javaslatok a főrendiházban.
Engedett a feszültség a szerb kérdésben.
Viharos bankgyűlés.
A Kálvineum nagy hangversenye Aradon.
Üdvözlük egymást az ellenséges hadvezérek.
A közigazgatási bizottság új tagjai.
Sztrájk után.
Tarkaságok.

Az adótörvények elodázása.

Arad, december 11.

A hol elemi csapások pusztítottak, ott le kell írni az adókat. Az állam, ha az egyes emberrel szemben elismeri és gyakorolja ezt az elvet, nem tagadhatja meg azt, a mikor a gazdasági krízis az elemi csapás módjával és kárával az egész országra csapott le. Természetesen általános adó-nemfizetést, adóleirást ez nem jelenthet. Hanem azt már indokolhatja, hogy ilyen időkben az adózás terhei ne fokoztassanak.

Az ország pedig valósággal elemi csapásként viseli a mai állapotot. Máskor is próbára teszi az országot, ha háborús helyzet elé kerül. Most azonban a háború lehetősége, az attól való félelem akkor következtetett be, a mikor a gazdasági élet elmentálló képességét szinte kimerítette a hitel céljait szolgáló külföldi és belföldi tőkék visszavonulása, elzárkózása. Ez után jön a holnap bizonytalanságától való ret-

tegés, a mikor senki se mer vállalkozni, üzletet kötni, vásárolni, sőt a legszükségesebb igényeinek kielégítését is korlátozza. A megszűnt vállalkozási kedv, a befagyott vásár pedig csökkenti a fizető képességet, — mindez pedig az egész országra, annak minden rétegére és területére áthárítja a bajok hatásait.

Még ha nem is alszik el újra és végkép a pislogni kezdő remény, hogy a fegyveres összeütközést, a bizonytalanságnak elhúzódása, makacs volta már eddig is fölér a háború káraival. A mialatt pedig a gazdasági élet ilyen teherrel készül átvonulni az új esztendőbe, ott ijesztően várja az újabb baj: az adóreformokkal járó nagyobb terhek tömege. Biztosan megállapítani nem lehet, hogy az új adótörvények, a melyek, úgy mondják, a modern adóztatási elvek és a haladottabb teherviselési elméletek alapján készültek, valósággal adóemelésnek fognak jelenteni. A legtöbb valószínűség azonban a mellett szól, hogy igen. Ha egyéb nem tenné valószínűvé: ott van a törvényeknek és végrehajtási utasításoknak az a rendelkezése, amely kimondja, hogy az új adókból befolyó jövedelem az eddigiekénél kevesebb nem lehet. És bizonyítja az, hogy a közvetlenül érdekelt adósok azóta kezdenek irtózni az új adótörvényektől, a mióta előadások, ismertető füzetek révén és egyéb módokon azok tartalmával és rendelkezéseivel egyre jobban ismerősök lesznek.

Az pedig kétségtelen, hogy a mai nehéz idők az állami jövedelmek fokozására nem alkalmasak. Lehet, hogy az államnak is most lenne leginkább szüksége a na-

gyobb bevételekre, de az államháztartás technikájának van rá módja, hogy a beállított nagyobb igényeket a lehetőségig kielégitse, anélkül, hogy az adózókat most kelljen erősebben megsarcolnia.

Ezek a kétségtelen igazságok, úgy látszik, hatottak a kormányra, amikor az adótörvények életbeléptetésének elhalasztását határozta el. A felfüggesztés — úgy jelentik félhivatalosan — elvben el van határozva, csak még a formán gondolkodnak, amelyben ezt az örvendetes fordulatot valóságba öntik. A kormány kétségtelenül vonakodva, nehezen szánta magát erre a lépésre, amelyet azonban a legkomolyabb helyzet sürgetett. Amilyen örömet jelent ez az adózókra, olyan gondot okoz ez annak az egyensulynak helyreállításában, amelynél a várható adójövedelmi többletet alighanem számításba vették. Azzal azonban, hogy a felfüggesztést elhatározta a kormány, nemcsak a kényszerítő szükségnek engedett, hanem jelét adta annak, hogy hivatásában nem köti az egyoldalúság.

Mikor ezt a fordulatot, — sok nagy baj között egy kicsi örömré válót, — hírül adjuk, találunk mellette valami följegyezni valót. Az ország törvényhozása sajátságos körülmények között, ellenzék nélkül dolgozik. Az ellenzék állítólag meg van fosztva annak lehetőségétől, hogy ellenőrző hivatását gyakorolhassa. De azért, úgy látszik, megtalálta a formáját az ellenparlamentben, amelyet az utolsó időkig szívesen fenntartott. Nos, az ellenparlamentben, ahol igazán nagy változatosságokkal kavarták a témákat, egy szó se hangzott el az adótörvények életbeléptetésének elhalasztása iránt. Azt a szerepet, a mely ilyen helyzetben és

Kálvineum.

— Papi történet. —

Irta: Lengyel Gyula, református lelkész.

I.

A sárospataki főiskola kertjében, egy június végi csendes alkonyaton, két ifju sétált a lombos fák alatt. Az egyik magas barna, csupaszkepű ifju; a másik alacsony, vállas, bajszos arcu, mindkettőn egyszerű fekete magyar ruha feszült.

Nagy napjuk volt, mindkettő akkor tette le a kápláni vizsgát s mielőtt elindultak volna a szülői házhoz, — az egyik Gömörbe, a másik Zemplénbe — és onnan pár hét múlva ki az életbe, olyan jól esett még a két jóbarátnak elbeszélgetni.

A megszokott legátioi kalandok és diák csínyek helyett, most a jövő körül szóba s ifju szívők lelkesedésével festegetik, rajzolgatják, jövőjüknek, az életnek képet. Kart karba öltve járják az iskolakert tekervényes útját; meg-megállnak s úgy beszélnek.

A magas barna képű ifju Tóth Pál, lelkesedéssel magyaráz társának Turóczi Lajosnak.

— Van-e annál — Lajoskám — magasztosabb hivatás, mint az ördök, a fenséges ember-szeretetet hirdetni a népnek; annak az édes magyar népnek, akik közé, odatartozik az én édes apám, az én jó anyám is?

Milyen gyönyörűség lesz majd, tanítani a népet, hogy ahol esténként gyöngé mécsvilág ég,

ahol nehéz, nagy beteget virrasztanak, ahol sir az árva s ahol a gyámoltalan özvegy, mint a párja vesztett galamb nyög a bánat miatt, ahol a megtévedt lelkét, kinezva gyöttri a lelkiismeret fel-feltörő szava; siessen oda, mint testvér a testvérhez, a vigasztalás, a segítés, a részvét és a szeretet gyógyító irájával.

Ha annak a nagybetegnek utolsó óráit, a részvét, a vigasztalás szavával megkönyithetem, ha a siró árva és kesergő özvegy szeméről letörölhetem, az emberiség közönyét vádoló könyeket és ha a megtévedt léleknek, a megbocsátás égi példájával, visszatudom adni elvesztett nyugalomát; akkor boldog leszek, édes jó barátom!

Hát még ha az Isten arra is megsegít, hogy valami fehér házu, árnyas, kis faluba jutok és megházasodhatom. Milyen gyönyörűség lesz majd kis fiaim gügyögő beszédét, csendes téli estén a pattogó tűznél — kettősbe, — hallgatni. Aztán beszélni nekik, tanítani őket, hogy féljék az Istent és hogy haláláig szeressék ezt a szép országot. Majd az emlékezés szárnyán, elrepülni velük, diadalmas csaták kalászttermő rónáira; Bethlen, Bocskay, Rákóczy korába s megtanítani őket arra, hogy a magyar nemzet rokontalan, árva, szüksége van annak mindenik fiára.

Megtanítom őket, — ha szívőkbe nem volna beírva, — a hazát édes anyaként, a népet testvérként, — szeretni!

— Én meg, — kezdi a beszédet Turóczi —

elmegyek majd Ungba, ott a „Laborc” mentén ismerem egy népet. Fehér a ruhája, fekete zsinórból vitézkötes rajta; a nép maga szótte, fonta. Minden olyan jó magyaros ezen a népen, csak magyarul nem tud.

Tanító volt apám. Én is az leszek hát és megtanítom majd ezt a tót nyelvű, de magyarérezű kálvánista népet, édes hazánk nyelvén, magyarul beszélni.

A két jóbarát összeülekezve bucsuzott egymástól s eltelve fiatal szívők gondolataival váltak el.

Az egyik elment az ungi rónákra, a másiknak Borsodban lett kis parochiája.

II.

A „Bükk” hegység alján, az „Oltárkő” alatt, — hol a „Haricza” patak csobogó vize mesél édes, bus regéket a letűnt hajdankorból, mikor az ős magyarok Istenének forrás kutijénél áldoztak a „gyulák”, — egy kis fehér házu falucska terül el a Haricza két partján.

Dolgos magyar férfi népe, olyan, mintha most szállott volna le — a diadalmas honfoglalás befejeztével, — büszke paripáiról. Asszonyai, leányai, mintha még ott születettek volna. Etelköz pázsitos, széljárta mezőin. Olyan dölceg, önértékes, büszke mindenik.

Ebben a kis falucskában, egy bogárhátú alacsony házban, de a melynek ablakán bemosolyog a sok illatos rózsa, — ott lakik Tóth Pál. Van

Ilyen dolgokban az ellenzékre várná, a magyar városok kongresszusa és a fővárosnak — tulajdonképpen munkapárti — képviselői vállalták a kormányval szemben. Mindez két eredményre viszi a megfigyelést. Az egyik, hogy az ellenzékre szükség van ugyan, de a magyar parlament mai ellenzéke nem tudja tisztét igazán betölteni, akár a parlamenten belül van, akár azon kívül. A másik pedig az a vigasztaló, hogy a többség kerete nem jelenti olyan korlátját a törvényhozó szabadságának, hogy az a közvélemény jogos követeléseinek hangztatásában, érvényesítésében akadályozná, a kormány pedig a parlament kivételes állapotát, ellenzék-nélküliségét nem tekintti olyan hatalomnak, a melylyel álláspontját mindenképpen keresztülvigye, hanem ilyen helyzetben is meghajlik a kétségtelessé és akuttá vált közérdek előtt, amely az életbeléptetés küszöbén álló adótörvények felfüggesztését követelte.

Az adótörvények életbeléptetésének elhalasztása. Annak a kereskedői nagygyűlésnek, a melyet az *Aradi Kereskedők Köre* december 15-én, vasárnap délután az új adótörvények ügyében hívott össze, napirendjére készült egy indítvány, a melyet *Andrányi Károly* báró és társai, közölték az aradi kereskedelem legtekintélyesebb emberei nyújtottak be az iránt, hogy a nagygyűlés tegyen sürgető lépéseket az *adótörvények életbeléptetésének elhalasztása érdekében*. Az indítvány az ismeretes gazdasági viszonyokra hivatkozva szólal föl és javasol fölterjesztést a pénzügyminiszterhez, a melynek pártolására gróf *Tisza István* Arad város országgyűlési képviselője lett volna fölkérendő. Az indítványt valószínűleg tárgyalanná teszi az a kedvező fordulat, a mely ebben a dolgban bekövetkezett: a legújabb hírek szerint ugyanis a kormány hajlandó az új adótörvények életbeléptetését elhalasztani, csupán a forma nincs még eldöntve, a melyben ez meg fog történni. Ha az elhalasztás híre hivatalos megerősítést fog nyerni, az indítvány természetesen elmarad, s a nagygyűlés egyedüli tárgya *Glückthal* Samu előadása lesz az új adótörvényekről, a melyek megismerése akkor is fontos marad a kereskedőkre nézve, ha azok életbeléptetésére csak egy év múlva kerül a sor.

A közoktatásügy.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, december 11.

Az ellenzék részéről a mai ülés előtt tizen-nyolc képviselő gyűlt össze, hogy *Justh Gyula* vezetése alatt az Országház-kavéházából a képviselőház elé menjen. A kordonnál *Pavlik* rendőrfelügyelő a képviselők elé állott és közölte velük, hogy nem mehetnek be a Házba, mire a képviselők visszafordultak és szétesztették.

A Ház mai ülésén a vallás- és közoktatásügyi minisztérium költségvetése került napirendre.

Krammerer Ernő előadó ismertette és elfogadásra ajánlotta a költségvetést.

Giesswein Sándor hosszabb beszédben fejtegette ki nezeit a közoktatási kérdésekről; szívesen a mai iskola nem fordít elég gondot a jellemképzésre, melyet főként a tanítóképző intézetekben kellene fölkarolni és esetleg külön tantárgyként tanítani. Az egységes középiskola híve a szülő és azt szeretné, ha a modern pedagógiai irányok az oktatás minden fokán utat találnának. Így felkarolandónak tartja például az iskolai gyermekbiróságok ügyét is.

Mártonffy Márton azt fejtegeti, hogy a magyar iskoláigazgatók senki sem ártott annyit, mint *Apponyi* az ő népiskolai törvényével. Berzeviczy népiskolai törvényjavaslata sokkal különb volt, mint az *Apponyi*; különösen a tanítóképzésre vonatkozó intézkedések nemzeti szempontból sokkal jobbak voltak Berzeviczy javaslataiban. Majd a nemzetiségi kérdéssel és különösképpen a románok panaszaival foglalkozik a szónok. A románok eltelejték, hogy irodalmi nyelvük és egész kultúrájuk alig néhány évtizedes. Nem csoda tehát, ha el vannak maradva Magyarország mögött. Különben az egész román intelligencia a magyar iskolából került ki, ahol a nemzetiségek semmi hátrányban sem részesülnek.

Juriga Nándor hosszas filozófiai fejtegetések után utazik az oly föl foglalat ellen, mintha a népoktatás kizáróan állami feladat volna. Tiltakozik az ellen, hogy ebben az országban csak a magyar nyelv kultúráját akarják fejleszteni. A nemzetiségek kultúrája is hazai kultúra; protestál az ellen, hogy a nemzetiségeket itt bárki is idegeneknek tekintse.

Farkas Pál a szlávok nemzetiségi politikájának illusztrálásul hivatkozik a Balkánon most folyó nemzetiségi küzdelemre; nézzék meg a tótok, hogy a Balkánon. amikor a szerbek a maguk nemzeti álmát akarják kiépíteni, egyszerűen legyilkolják a más nemzetiségű albán falvakat. Oda persze nem viszik a szlávok az ő Skotus Viato-

rukát, hogy a szlávok elnyomatásáról hirt adjon Európának. Végül a szabadoktatás ügyét ajánlja a miniszter figyelmébe.

Elnök ezután a vita folytatását holnapra halasztotta és berekesztette az ülést.

A főispán ünneplése a városi közgyűlésen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11.

Nagyszerű ovációban részesítette ma Arad város törvényhatósági bizottsága általános szeretettel és nagyrabecsüléssel övezett elnökét, *Urbán Iván* báró főispánt királyi kitüntetések alkalmából. Zsufolással megtöltötték a törvényhatóságnak rendkívül nagy számban megjelent tagjai a közgyűlés termét. Mikor a főispán a terembe lépett felálással és zúgó éljenzéssel fogadták, majd pedig *Műlek Lajos* dr. állott fel szólásra napirend előtt, hogy a következő nagyszabású beszéddel fejezze ki a törvényhatóság örömet a főispán kitüntetésének alkalmából:

— Igen tisztelt Uraim! Meltóságos főispán ur! A bölcs egy szó: Megnehezült az idők járása feletünk. És amíg a nagyvilágban harcban mennek népek és nemzetek és hajszalon függ a béke, mi itt ülünk a terem langyos levegőjében, ahol teljes békesség honol, az egymásmegértés meleg bekéje, mely üdvözlő szót városunk érdemű főispánját! Közeletem két évtizedes működése alatt sohasem hajtottam meg az elismerés zászlaját érdemtelen előtt, ha az a hatalom birtokában volt is. Éveim kizártak, hogy edámenjek, ahol a kiünnetés, a fény és pompa honol, de mikor most, dacára ennek, a kitüntetés előtt, a királyi kegy előtt, amely odasugárzik homlokomra Meltóságos Urán, meghajtom az elismerés lobogóját, nem vagyok következtelen, ellenkezőleg: teszem ezt az elismerés igaz szavával. Nem keresek válogatott kifejezéseket. Hiszen a te életed, a te egész működésed, munkásságod egymaga igazolja az elismerés minden szavát és kifejezését. Neked hatalmad van s ezzel a hatalommal nem éltél vissza soha. Neked erő van a kezdedben s a gyenge ezt nem érezte soha. Mindennek munkás ember vagy, részt veszel a mi küzdelemben, a mi fáradozásunkban s egész tevékenységed oda irányul, hogy mint hazafi, mint polgar, mint egyes ember, mint család ember mindenütt egyaránt teljesítsd kötelességedet. S épen azért, mikor mi át vagyunk hatva attól az örömtől, hogy te hozzánk tartozol, közelek tartozol, velünk együtt dolgozol, azon bő óh-juakat fejezzük ki, hogy ezen összeköttetés még hosszú évek során át fennmaradjon a te bölcs vezetésed mellett a város vi-

III.

A mult ősszel történt, hogy tiszteletes Tóth Pál, a falu legmódosabb gazdáját kísérte kiutolsó útjára. Persze nyári ruhába volt, hiszen a téli öltözetet nála csak a télisabát képviseli, de azt még nem akart huzni. Aztán prédikált a világ hiábavalóságáról s a menyői jókról, mint ahogy egy ilyen „nagy halott”-ról illik; reggelre pedig olyan beteggé lett, hogy fel sem kelt az ágyból.

Hűségese felesége gondosan ápolta s orvosra, gyógyszerre lassanként kiürült a télire elkészített kamara. S a beteg nem javult. Egyik hét eltelt, aztán jön a másik, de a szegény papné szeme pillája, mindegy könyben ázik. Elvitte már a gyógyszer az egyetlen tehénkét s fenyegető karját nyújtja már feléjük a hivatlan vendég... a nyomor... a szükség...

Jólelkű nénikék, most még hoznak egy kis tejet. De mi lesz, ha a férj lehunyja a szemét? Meg egy fél esztendő tölthet ott az özvegy, aztán... nagy a világ, árva gyermekével, mehet amerre lát.

El kell hagynia, majd a megszokott házat. El a kis kertecskét, az együtt ültetett nyiló rózsafákat. El a gyümölcsfákat, miket az urával együtt nemesített és itt kell hagyni majd az urának sírját; mert a vagyonatlan kalvinista pap özvegye, hogy neveljen árvát, (500 koronából) hogy maga is éljen.

El kell mennie majd valami városba, aztán... jó az Isten, ki a mezők fűvét, virágát ruházza, gondot visel rája.

már felesége, szép két fiacskaja. A pogány magyarok nyakas úrúdit tanítgatja itt, a vett sérelmet meg nem törölni... egymásnak megbocsátani... egymást és a hazát szeretni.

Szükecske a kenyér a mit az eklézsia jövedelme juttat; de hát, én Istenem, mindég azt papolja, hogy „legyetek alázatosak” és hogy „a törőke, a szenvedőké a mennyeknek országa.”

Szegényes jövedelméből, még könyvre sem telik. Mikor fiacskáját feladta az iskolába, nem lévén pénze, hát az egész „Ábc.”-t, elejétől végig lemásolta neki. S mikor a faluban, táncmester hirdette, hogy tánciskolát nyit s kérte a kis fia, hogy hadd járasson ő is; nem mondta, hogy pénz nincs, hanem azzal vette kedvét „ugy akarsz talán táncolni, a hogy ez a vándor legény fűtyöl?” S a táncitanástól elállott a fiu.

Szüken éldégetek, de volt egy tehénkéjük, amelyik olyan volt, mint a bibliai özvegyasszony olajos korsója. Az táplálta őket, úgy, hogy abból a szegénynek s koldusnak is jutott.

Újság, színház, az irodalom újabb termékei? Legfeljebb, ha hallottak róla, valahol beszélni! De látni, nem látni! A kis jövedelmet (1600 korona) elvitte a ruha, élel-m és csizma. Elkezelhetetlen, hogy a jó falusi sárban, mennyi csizmát nyuz el, egy pár virgonc gyermek.

Szegények voltak, de boldogok, hiszen a kis család felett ott ragyogott, ott tündökölt a szeretet napja. Az a kicsi hajlék a szeretet fényétől betölt békességgel s a kicsi kenyér izes volt, ... mert a magát a másikkal mindenik szívesen osztá meg.

Bánatos szeme vörösré van sirva s tess, vess a ház körül a tiszteletes asszony, mikor a lábszárig érő sárból, az udvarra fordul egy köpcös barna férfi. Ott morog magába, hogy a tót sár nincsen olyan barátságos, ott odafent Ungba, mint ez a magyar sár.

Feketebe öltözött, egyszerű alakjában felismerni már messziről a kalvinista papot.

Hangos szóval köszön, hogy Tóth Pált keresi. A hogy bekérül a beteg szobájába, ráborul az ágyra és az erős férfi sir keservesen. A kit mint szálegyenes ifjút látott utoljára, abból ime az élet küzdelmeiben, egy szálnalmas férfi roncs lett.

Néznek, hosszan néznek az egymás szemébe, arcukon a könyök szabadon peregelek.

Milyen megdöbbentő, mikor két férfi sir. Egyik erejének virágzó teljében, a másik letörve, a halál küszöbén.

Halk hangon megszólal Tóth Pál:

— Köszönöm, hogy eljöttél Lajoskám, édes jó barátom. A nagy számadásra én már nem sokára indulok s olyan jól esik, — a sok csalódás közül — barátságunk emléket tisztán vinni el.

— Van egy utolsó kívánságom is hozzád. Neked gyermekedet nem adott az Isten. Édes Lajoskám! Két szép fiacskám, köldöki ne hagyj! Légy nekik én helyettem gondviselő atyjuk!

— Ne félj, édes Palom! — Így felel Turóczi. Gondjukat viszem. De ha engem is elszólítana az Isten, a te fiaid már nem maradnának árvák. Az a mag, amely mindnyájan hintgettünk széjjel, termőföldre talált, a magyar társadalom

rágására, a polgárság jólétének emelésére. Ezt kívánjuk mi neked s meg vagyunk győződve, hogy jó kívánságunk által a királyi kegy melegebb lesz. Az isten éltesse.

A főispán erre megbotottan válaszolt:

— Hígyjék el — ugymond — nem voltam elkészülve arra ez igazán meleg ünneplésre, amelyben Arad város társadalmának minden rétege részesített. Kötelességteljesítés révén szereztem meg polgártársaim szeretetét, bizalmát, tiszteletét. Ezeknek kiérdemlése képezte az egész életem pályáján mindig legfőbb feladatomat. Ha valamilyen feladatot elvállaltam, a legnagyobb buzgalommal igyekeztem annak megfelelni.

— Ami a tisztviselői karra vonatkozó megjegyzésért illeti tisztelt barátomnak, legyen meggyőződve, hogy a tisztviselők iránti szeretetet abból az időből hoztam magammal, amikor én is kis tisztviselő voltam. Abból az időből tudom mit jelent a bánásmód a tisztviselőre. Örömmel teljesítettem mindig kötelességeimet a várossal szemben és ezt nagyon megkönnyítette az a körülmény, hogy Önök mindig odaadóan támogattak. Kérem a törvényhatóság igen t. tagjait, hogy a jövőben is az eddigi buzgalommal támogassanak. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

Az aradi mozik.

— A városi közgyűlés döntése az új mozgószínházakról. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11.

Hat hónapja, hogy a törvényhatósági bizottság utasította a tanácsot a mozgófénykép színházakról alkotandó szabályrendelet elkészítésére. Mint ismeretes Kalmár József és társainak, valamint Nemes Géának az az ajánlata tette ezt aktuálissá, mely szerint ezek egy harmadik mozi engedélyért évi tízezer korona, illetve tizenötezer koronát ajánlottak. A szabályrendelet tervezet elkészült, ezt a jogügyi bizottság tárgyalta és Varjassy Lajos polgármester amaz álláspontjával szemben, hogy a már meglévő mozik nem szereztek jogokat azt mondotta ki, hogy a város a mozijogok egyedüli tulajdonosa, de a már meglévőket respektálnia kell.

Ma délelőtt Kalmár és társai újabb ajánlattal járultak a közgyűlés elé. Ha — irták — a város nem vitatja a jogkérdését és engedélyt ad nekik a belvárosban egy harmadik színház létesítésére, akkor tizenöt éven át tízezer, öt éven át tizenkét ezer koronát fizetnek a városi pénztárba és *husz év múlva mindhárom jog felett a város rendelkez-*

szívében, szárba szökken s virágja is van már. Az emberszeretet napja ott ragyog már a mi özvegyeink, . . . árváink felett. Nem kell már nekünk az elválás kínját gondol is tetézni. Ami vállainkról árváinknak gondját levette a magyar társadalom, az örök, a fenséges emberszeretet nevében.

Pápa, Hódmezővásárhely, Debrecen, Arad és sok, sok magyar város, egymás után jönnek s mindenik leadja a szeretet nevében a maga fillérjét, hogy a mi fiaink s leányaink ne legyenek többé hajléktalan árvák, hogy legyen otthonuk, ahol megtanítják őket arra, amit kidőlt édes apjuk hirdetett a népnek . . . Az Istent félni, a hazát anyaként, a népet testvérként . . . szeretni!

Ez az otthon a Kálvineum!

Megszólal Tóth Pál, aszott kezét sovány mellén összetéve.

— Hála neked Atyánk, hogy az a szeretet, a melyet hirdetünk, visszazár az égből gyermekeink fejére.

Derűlten néz körül s barátja kezét megfogva, könybeborult szemmel suttoja feléje.

— Most már nyugodtan halok meg.

IV.

Tóth Pál csodálatosképen nem halt meg, felgyógyult, két kis fiacskája nem lett tehát árva. De hány és hány református pap özvegye és árvája törli ma még titkon könyét... a nyomorúság miatt.

Ezeknek az ügyét karolja fel a szeretet nevében a Kálvineum.

zési jogát elismerik. Feltételül kötik ki, hogy a 4.ik mozi Gájban, az 5-ik az Újtelepen engedélyeztessék és ha majd ajánlattétől lesz a jogokra, egyenlő feltételek mellett ők részesüljenek előnyben.

A tanács ma délután Urbán Iván báró elnöklésével a közgyűlést megelőzőleg ülést tartott, hogy az új ajánlat által teremtett helyzetet megbeszélje. Az itt történt megállapodáshoz képest Lőcs Rezső gazdasági tanácsnok a következő javaslatot terjesztette be a közgyűlésnek:

Mondja ki a törvényhatóság, hogy szabályrendeletet nem alkot, hanem a most meghozandó határozattal egyrészt megállapítja a mozijogok értékesítése körül követendő elveket, másrészt pedig utasítást ad a tanácsnak az ajánlattétellel kötendő és már 1913. év január 1-től érvénybe lépő szerződésre vonatkozólag. A jogérvényesítésre vonatkozó elvek ugyanazok, melyek a már többször ismertetett szabályrendelet tervezetben körül voltak írva, azaz a különbséggel, hogy megállapítja a közgyűlés a két létező mozira, hogy azok nem szerzett jogok alapján a tulajdonosoké.

Ami a harmadik mozi bérbeadását illeti, javasolja a tanács, hogy évi tizenötezer koronáért husz évre engedje át a kérelmezőknek 1913. január elsejétől, azaz a feltétellel, hogy 1938. évben mindhárom színház joga és belső berendezése a városra száll, kötelesek bérlők egy éven belül a színházat létesíteni. a tanács beleegyezése nélkül a színházat albérlésbe nem adhatják, a helyiségeket egyidejűleg sem emelhetik, a negyedik mozit az Erzsébet-városban, az ötödiket Gájban állíthatja fel majd az, akinek a város a jogot eladja.

A tanács javaslatával szemben Nemess Zeigmond dr. azt kérte, hogy a közgyűlés ne határozzon mai ülésében, mert a javaslat oly terjedelmes és szövevényes, hogy azt előbb a jogügyi bizottságnak kell tárgyalnia és a belügyminisztériumban most készül az országos szabályrendelet, mely lehet, hogy egészen tisztázott helyzetet terem. Panaszolta, hogy a tanács a közgyűlés régebbi határozatával ellentétben elejtette a szabályrendelet készítését és ezáltal lehetetlenné teszi, hogy a város, mely nem tekintheti szerzett jogoknak a már létező mozikat, a harmadik jogot kellő értékben használhassa ki.

A tanács ajánlatának előnyösségét abban látta Steinhart Mór dr., hogy kiküszöbölte a vitából a kérdés jogi részét és nem teszi ki a várost esetleges pörnek. Mert a belügyminiszter rendeletet készül kiadni — mondotta — azért kell már most dönteni, hátha hátrányosabb helyzetbe kerül a város.

Varjassy Lajos polgármester hangsúlyozva, hogy nem ismer szerzett jogokat, mert a moziengedélyre vonatkozó miniszteri rendelet sem ismeri, — kéri, hogy a közgyűlés fogadja el a tanács javaslatát, mert évi tizenötezer koronát jövedelmez az új jog és meg lehet oldani a kérdést a miniszteri rendelet megérkezése előtt. Lehet, hogy a miniszter nem is engedi át a városnak a mozi jog bérbeadását. Indítványozza, hogy a törvényhatóság utasítsa a tanácsot, hogy az esetre, ha ajánlattétől három nap alatt nem nyilatkoznak, akkor jövő a havi közgyűlésnek tegyen előterjesztést a jog más úton leendő értékesítésére.

— Csatlakozom Nemess dr. indítványához — mondotta Párec Béla dr. — mert az bizonyos, hogy a törvényhatóság a mozi monopolium ellen akart állást foglalni és az volt az intenciója, hogy a jog nyilvános árverésen értékesíttessék. A szabályrendeletre szükség van és egész nyugodtan ki lehet abban mondani, hogy szerzett jog nincs, mert a mozi engedély alaptermészetű az időhöz kötöttség. Kéri, hogy az ügyet vegyék le napirendről és a tanácsot utasítsa a közgyűlés, járjon el a régebbi határozat értelmében, időközben pedig

tartsa meg a nyilvános árverést a harmadik mozira.

A vita berekesztése után a főispán fel akarta tenni a kérdést szavazásra, de Müller Károly azt kérte, hogy az ügyrend értelmében először Nemess dr. halasztó indítványa fölött szavazzasson.

Reicher Károly főügyész kijelentette, hogy az ügyrend és törvény ilyet nem ismer, csak néhai Boross Béni hozta a parlamentből ezt a szokást a közgyűlésbe. A főispán kijelentette, hogy ő csak a törvényt respektálja és a tanács javaslatát teszi fel először szavazásra.

Hetvenhárom szóval három ellen a közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát.

Vita

az aradi pénzügyintézetekről.

— Hol helyezzk el a betéteket. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11.

A külügyi helyzet és az egész éven át tartó súlyos pénzügyi válság árnyékai vonultak végig ma Aradváros törvényhatósági bizottságának közgyűlésén, amikor azzal az igen fontos kérdéssel foglalkozott, mely aradi pénzügyintézeteknél helyezze el a jövő esztendőben a város tőkéit kamatoztatás céljából. Más esztendőben néhány pillanat munkája, tulajdonképpen csak egyszerű névszerűt szavazás és a kérdés megoldódott. Az aradi piac oly szilárd, az itt működő pénzügyintézetek annyira dicsekedhetnek a nagyközönség bizalmával, hogy senkinek eszébe sem juthat csak egy pillanatra is a fölött tépelődni, vajon hol és melyik banknál van nagyobb biztonságban a város pénze. Ez a csapásokkal teli esztendő ezt a kérdést is nehézzé tette, az abnormalis közgazdasági és politikai viszonyok kiemelték a probléma elintézését a mechanikus névszerűt szavazások sablonjából és igen érdekes vita után döntött csak a közgyűlés és az eddigi elvektől eltérőleg új szempontokat szabott a tanács elé.

A pénzügyi bizottság kétszer foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mely aradi intézeteknél helyezendők el a város pénzei. Első ízben azt mondotta ki Adler Andor indítványára, hogy mind a tíz bank részesüljön a városi tőkéből, de a jövő évre befolyó pénzeket az intézetek részvénytőkéje nagyságának arányában kell elhelyezni. Ez volt a tanács álláspontja is. Döntésre nem került a dolog, mert nem volt elég kizottsági tag a névszerűt szavazáshoz. Most megváltoztatta a pénzügyi bizottság ezt a felfogását, mert éppen a súlyos pénzügyi helyzetre volt tekintettel a közönséggel azt akarta megértetni, hogy a bizottság a maga felelősségének tudatában is valamennyi aradi bankot elég szilárdnak és méltónak talál arra, hogy közpénzeket kezeljen és ezért az egyenlő részesedés elvének álláspontjára helyezkedett. A tanács ezt nem honorálta, hanem azt proponálta ma benyújtott javaslatában is, hogy a közgyűlés vegye figyelembe a részvénytőke nagyságát és ehhez mérten juttasson egy-egy banknak megfelelő városi pénzt.

Mint ahogy Urbán Iván báró főispán a tanács tegnap tartott ülésében azt a megjegyzést tette, hogy a pénzügyi-bizottságban érdekelt tagok is helyet foglalnak, a maga részéről még a tanácsnál is tovább menne és a tartaléktőkéit is figyelembe részesítené, Adler Andor bizottsági tag ma emiatt szót emelt.

— A főispán ur, — monnotta, — aki iránt ragaszkodásomat fejezem ki, megtanított arra, hogy itt ebben a teremben érzékenykedni nem szabad és kemény legyen annak a bőre, aki a köz érdekében dolgozik. Nem akarok rekriminálni, csak annak a véleményemnek adok kifejezést, hogy a főispán ur hosszú közpályáján valószínűleg sok korrupcióval találkozhatott, mert már senkinek se hisz. Kijelentem, hogy nem vagyok igazgatósági tagja egy pénzügyintézetnek sem és én voltam az egyedüli, aki a pénzügyi bizottságban azt ajánlottam, hogy a részvénytőke arányában helyeztessék el a város pénzei. Ha azonban a második tanácskozás alkalmával megváltoztattam nézetemet, ez azért történt, mert

meggyőzték afelől, hogy az a helyes, ha egyenlő arányban részesül valamennyi pénzintézet a tökében. Háborus hírek vannak a levegőben, minden bizonytalan, ami a kereskedelemmel és iparral áll összefüggésben s a pénzintézetekkel szemben az ország igen sok helyén bizalmatlansággal viseltetik a közönség. A pénzügyi bizottság azonban megakarja nyomatni az aradi elhelyező közönséget, hogy a kis intézetek iránt is bizalommal viselkedjenek. A város sem járhat el különben, mert hiszen a már elhelyezett két és fél millió koronája változatlanul megmarad ott, ahol az most van, a jövőben pedig egyenlő részesedés mellett tíz helyre osztja el betéteit. En ezt beláttam és megváltoztattam nézetemet. Az első ülésben Ottenberg Tivadar mondotta, hogy nem helyes az én álláspontom, mert minden intézetnek kell betétet juttatni. Az említett okok miatt ezt meggondolva hozzájárultam a bizottság változtatott álláspontjához. Nem mazán érdek vezetett, hanem ellenkezőleg a közérdek, mert zavaros időkben így kell eljárunk. Kérem a főispán urat, hasson oda, hogy a törvényhatósági bizottság is a tanács javaslatával szemben a pénzügyi bizottság álláspontjára helyezkedjék.

Ezzel szemben a főispán álláspontjának helyességét fejtegette Tolnai János dr., aki a tanács javaslatán túl menve azt indítványozta, hogy az alaptörvény egy szempont alá veendő a tartálékalapok és kéri, hogy a pénz elhelyezéseknél az intézetek vagyoni állapota legyen a mérték.

— Nincs senki, — mondotta Mülek Lajos, a következő felszólaló, — aki ebben a teremben ne viseltetnék bizalommal az összes aradi pénzintézetek iránt. A törvényhatóságnak nem érdeke, hogy bármely intézetet a másik rovására támogasson, vagy bántson és ezért ő csak általánosságban kívánja megjegyezni, hogy a törvényhatóság nem kockáztat semmit, ha oly intézeteket támogat, amelyeknél a szegényebb néposztály helyezi el tőkeit. Ezek a kis intézetek kis tőkékkel ép oly jól operálnak, mint a nagyok. Arad abban a szerencsés helyzetben van, hogy a pénzintézetek nem sarkóztak el a közönség hiteligenyei elől és ezt a közgyűlésnek méltányolnia is kell. Mint hogy bizalommal van valamennyi iránt, azért a pénzügyi bizottság javaslatát fogadja el.

A főispán a vita berekesztése után kijelentette, hogy nem vezérelte a tanács ülésben tett kijelentéseinek senki iránt elfogultság, csak egyéni nézete volt az, amit ott elmondott. Ehhez a nézethez ma is ragaszkodik, de ha a törvényhatóság másképpen határoz, az az ő dolga. A tanács az ő véleményével szembehelyezkedett és nem tartotta szükségesnek a tartaléktőke beszámítását; ő igen, mert éppen a mai helyzetre való tekintettel indokolt a nagy óvatosság.

A közgyűlés végre egyhangulag a tanács javaslatát fogadta el Tolnai János dr. indítványával kiegészítve.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Vétkes bukással vádolt kereskedő. *Temesvárról* jelentik: Steiner Samu lippai kereskedőt az itteni ügyészség hamis bukással vádolta. Steiner Samunak Lippán kereskedése volt, de alig néhány havi üzem után fizetési zavarokba jutott. Fizetéseketelensége teljes tudatában árut rendelt hitelre s csak amikor már sehogysem tudta az üzletet fentartani, kérte maga ellen a csőd megnyitását. A károsult kereskedők feljelentésére a temesvári királyi ügyészség vétkes bukás miatt vádat emelt Steiner ellen s a törvényszék két napi fogházra átváltoztatható negyven korona pénzbüntetésre ítélte. Felebbezés folytán ma foglalkozott ezzel az ügygyel a temesvári királyi ítélőtábla büntető tanácsa Stein József táblabíró elnöksége alatt. A vádhatóságot Vaniss Dező királyi ügyész képviselte, a védelmet Hirsch Lipót dr. temesvári ügyvéd látta el. A tábla beható tárgyalás után az elsőbíróság ítéletét megsemmisítette s a vádlottat az ellene emelt vád alól felmentette. Az ítélet jogerős.

A háborus javaslatok a főrendiházban.

(Lukács vitája Hadik gróffal.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, december 11.

A főrendiház ma délután háromnegyed négy órakor tartott ülésében az elbűrt Samassa József bibornok helyébe Harkányi Frigyes bárót választották meg elnökké. A főrendiház egyesült közjogi és törvénykezési, valamint pénzügyi bizottsága ma délután négy órakor Wlassics Gyula elnöklésével ülést tartott. A kormány részéről Lukács László miniszterelnök, Hazai Samu honvédelmi miniszter, Székely Ferenc igazságügyminiszter, Teleszky János pénzügyminiszter voltak jelen. Az ülés tárgya a háboru esetére való kivételes intézkedésekről szóló törvényjavaslat volt, melyet Molnár Viktor előadó ismertetett. Hadik János gróf volt az első felszólaló.

(Hadik vádjai.)

Kijelenti, hogy január 4-ike óta a képviselőház elnöke által nyújtott javaslatokkal szemben álláspontja nem változott. Ennek jogi következménye az volna, hogy a limine elutasítja a javaslatot s annak tárgyalásába nem bocsátkozik. De miután az eddigi szomorú tapasztalatok azt bizonyítják, hogy nem sikerült a törvény tárgyalásának ezt a módját megakadályozni, mert a javaslatokat a király szentesítette, azért célszerűnek tartja hozzászólni, hogy legalább némiképen módosítást érthessen el. Hogy háboru esetén életbe léptetendő kivételes intézkedésekre szükség van, — mondja — az bizonyos, de kifejezetten háboru esetén s nem akkor, amikor egy kormány jönnek látja, a háboru fenyegető veszedelemét megállapítani. Ez a döntő kérdés. Hogy a részletek kissé tulszigorúak, mint kellenének, e felett ugyan lehet vitatkozni, de a lényeg az, hogy mindezek a rendkívüli intézkedések csak akkor legyenek elrendelhetők, amikor azokra mulhatatlanul szükség van s ez nézete szerint háboru esetén elrendelt mozgósítás pillanatában áll csak elő, de semmiestre se szabad annak lehetőségét megengedni, hogy már olyan időben fogantassanak, amikor esetleg más célok szolgálatára is felhasználhatják a kormányok. Mielőtt magának a kérdésnek taglalására térne át, két kérdést intéz a miniszterelnökhöz:

— Hitelesek-e a hivatalos közlemények és azonos-e az a javaslat, amely megjelent, azzal a tervezettel, melyet a koalíciós kormány a minisztertanácsban állítólag magáévá tett és felterjesztett?

Lukács László miniszterelnök:

— Igen.

— Másodszor, igaz-e Polónyi Géza képviselő urnak az az állítása, hogy ennek szentesítését öfelsége megtagadta.

Lukács László:

— Erre a feleletet megtagadom.

— Mi a különbség a két javaslat között? A kormány javaslatamár a háboru veszélyének esetében lépteti életbe a kivételes intézkedést, a koalíciós javaslat pedig háboru célján elrendelt mozgósítás esetére. Szerintem ez a lényeg.

Ezután Hadik gróf, mivel ebben az egész kérdésben nem nézi a részleteket, mert azokat lényegtelennek tartja, de fontosságot tulajdonít annak, hogy milyen időben léptetik azokat életbe, az első szakasznak a következő módosítását ajánlja:

— A minisztérium felhatalmaztatik, hogy háboru esetén a fegyveres erőnek, vagy a fegyveres erő egy részének mozgósítását elrendelő legfelsőbb rendelet kibocsátása után a minisztérium valamennyi tagjának felelőssége mellett mindazon intézkedéseket meglehesse, amelyek az ország

biztonsága, valamint a személy és vagyonbiztonság érdekében a fegyveres erő sikeres működésének biztosítására és a közrend és csend fenntartására szükségesek, nevezetesen, hogy az egész országban, vagy az ország azon területén, amelyekre nézve ezt mellőzhetetlennek tartja, a következő szakaszokban megállapított kivételes intézkedéseket léptesse hatályba.

A 9-ik paragrafusnak pedig a következő szövegben való elfogadását javasolja:

— Az ezen törvény által nyújtott felhatalmazások a mozgósítás elrendelésével lépnek hatályba és amennyiben az ezen törvény alapján tett kivételes intézkedések korábban meg nem szüntettek, legkésőbb a béke megkötésével, illetőleg a hadjáratból kifolyólag szükséges utóműveletek befejezésével hatályukat veszítik.

Lukács László miniszterelnök kijelenti, hogy nem szólalt volna fel, ha Hadik gróf nem vádolta volna indiszkrécióval, mert a koalíciós javaslatot nyilvánosságra hozatta. Amikor a kormány a törvényjavaslatot benyújtotta, általános rohamot intéztek a kormány ellen s a javaslatot hallatlan merényletnek tekintették. Nagyon természetes tehát, hogy a kormánynak védekeznie kellett és rámutatott arra, hogy ugyanazok, akik támadják a kormányt, készek voltak a legmészábbmenő hasonló törvényjavaslatot előterjeszténi. Az a törvény az összes hadiszolgáltatások kérdésénél rendkívüli uton akarta elintéztetni, mert a kormánynak sokkal mészábbmenő jogokat akart adni.

Hadik János gróf: Háboru esetére.

Lukács László miniszterelnök: Épen ezt nem háboru esetére kívánta megadni a koalíciós javaslat. Ő nem kívánt senkit leleplezni, senkinek kellemetlenséget okozni, de kötelességének tartotta a védekezést s őt támadták meg akkor, amikor a támadók a leggyengébbek voltak, nem csoda, ha a fegyver visszafelé sült el.

Azután a bizottság elfogadta a törvényjavaslatot általánosságban, kivéve a hatodik szakaszt, ahol egy kis stiláris változtatás történt.

(Mindent elfogadtak.)

Következett a képviselőházi őrség felállításáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Dessewffy Aurél a törvényjavaslat ellen foglalt állást, Hadik János újból támadja a kormányt. Ez a javaslat dinasztikus érdekből is lehetetlen és veszedelemes, mert a királyt a mostani szenvedélyes harcba belevonják.

Vavrik Béla Hadikkal szemben védelmezi a törvényt, mely nem más, mint magyarázata a 48-as törvénynek. Első dolog a törvény és csak azután jön a képviselőház autonómiája.

Antal Gábor püspök a törvényjavaslatot pártolja, Hadik János gróf Vavrikkal polemizál.

— Az a teória, hogy a törvény jön először s azután az autonómia, tarthatatlan, hisz akkor törvénybe lehet iktatni, hogy a képviselő csak akkor beszélhet, ha ez tetszik az elnöknek.

Vavrik Béla: Ad abszurdum nem lehet vinni a dolgokat!

Hadik: Már eddig is ad abszurdum vitték.

Vay Ádám gróf szintén a javaslat ellen szólalt fel. Kijelentette, hogy halasszák el a törvényjavaslat életbeléptetését, mert ebben a válságos időben egyetértésben kell élni.

Lukács László: Vay gróf felhívását szívesen fűdözi, de az összetartásnak jelét abban látná, ha a képviselőház ellenzéke megjelenne a Ház ülésén és kivenné részét a törvényhozás munkájából. Kijelenti, hogy a törvényjavaslat nem ellenkezik a 48-as szellemmel, csak magyarázata annak.

Azután az összes törvényjavaslatokat vita nélkül változatlanul elfogadták.

Viharos bankgyűlés.

— Az aradi Forgalmi Bank ügyei. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11.

Az Aradi Forgalmi Bank ügyeiről az utóbbi időben nem a legjobb hírek voltak elterjedve és a bank részvényesei épen erre való tekintettel szokatlanul nagy számban és izgatott hangulatban gyűltek össze a mai rendkívüli közgyűlésre. A közgyűlési tárgysorozaton ugyan a bank szanálására vonatkozó ügyek nem szerepeltek, de a részvényesek mégis számítottak arra, hogy az igazgatóság megnyugtató, vagy legalább is felvilágosító kijelentéseket fog tenni a közgyűlésen. Miután a pénzügyi vezetéssel elégedetlenkedők is voltak a megjelent részvényesek között és az újonnan bevonuló *Hönigsz-Mártits* érdekelttség hívei sem tartózkodtak a hangos véleménynyilvánítástól, a közgyűlés lefolyása mindvégig izgatott, időként pedig viharos hangulatu volt. A közgyűlésen a Forgalmi Bank ügyeiben érdekelt pénzügyesek közül a Nagyvárad Belvárosi Takarékpénztárt *Váradi Ödön* dr. intézeti ügyész, a budapesti Magyar Közvétő és Parcellázó bankot pedig *Nagy Béla* vezérigazgató és *Gömöri Elek* helyettes igazgató képviselte.

(Előcsata).

A rendkívüli közgyűlést délelőtt fél 12 óra után *Remenyik László* Weitzer gyári főmérnök, az igazgatóság elnöke nyitotta meg. Annak megállapítása után, hogy a közgyűlés meghívóját a hivatalos és egy helyi lapban közölték, valamint lefelben is szétküldték, ismertetette a tárgysorozatot, amelynek két pontja van: A felügyelő bizottság lemondásának elfogadása és új felügyelő bizottság választása, továbbá alapszabálymódosítás. Végül bejelentette, hogy a közgyűlésen 67 részvényes 1037 részvényt tett le, melyekkel 522 szavazatot gyakorolhatnak.

Mindjárt az elnöki megnyitó szavak után izgatottá vált a hangulat, mert *Elbert Lajos*, az intézet volt főtisztviselője szólalt fel és azt hangoztatta, hogy a közgyűlést nem szabályszerűen hívták össze, mert a közgyűlési meghívót az intézet kispúján a sajtóban nem függesztették ki. A közgyűlés határozatai így érvénytelenek és azokat meg is fogja támadni.

A felszólalásra nagy zajban *Hanthó Sándor* dr. a Forgalmi Bank ügyésze azzal válaszolt, hogy a közgyűlést alapszabályszerűen hívták meg és hívták össze. A részvényesek többsége ezt tudomásul is vette.

(A szomorú mult.)

Még mindig a tárgysorozatra térés előtt *Hanthó Sándor* dr. jelentkezett szólásra.

— Nem akarok beszámolni az intézet eddigi működéséről — mondotta — mert a mai rendkívüli közgyűlés tárgya nem az üzletmenet bírálása és a felmentvény megadásának kérdése. Az intézet alapszabályai pedig nem engedik meg más ügyek tárgyalását, mint ami tárgysorozaton szerepel. Minthogy azonban egyes sajtóorgánusok támadásai, melyek a Forgalmi Bank ügyeivel foglalkoztak, esetleg kételyt ébreszthettek a részvényesekben az intézet aktivitása felől, reá akarok mutatni a vádak alaptalanságára és a netán aggódók megnyugtatóra néhány kijelentést teszek.

Ezután a részvénytársaság alakuló közgyűlése után történtek ismertetésére tért át. Az első nehézségeket a pénzügyi cégbejegyeztetése okozta. A Forgalmi Bank ellen irányuló támadások sarkalatos pontja az, hogy az alaptőke harminc százaléka nem lett befizetve. Pedig az aradi törvényszéknél bemutatott annak idején a Nagymagyaralföldi Bank könyvvezetékét, amely szerint ott a kérdéses 30 százalék készpénzben befolyt. Igaz ugyan, hogy az aradi törvényszék felhívta őket, hogy az ismeretlen debreceni intézettől utaltassák át aradi bankhoz a befizetett alaptőke-részt, azonban utóbb azon az alapon, hogy a debreceni törvényszék hitelt könyvezetként a Nagymagyaralföldi könyveit megvizsgálta és a befizetést megállapította, a cégbejegyzés megtörtént. Ez a tény megcáfolja a vádakot.

— Hát *Novák Aurél* dr. részvényeivel mi van? — kérdezte harsány hangon *Gürtlich* Agoston, a pankotai Népbank igazgatója arra a hirre célozva,

hogy *Novák* dr. pécskai ügyvéd nevében és tudta nélkül egész csomó részvényt jegyeztek a Forgalmi Banknál és ezekre a részvényekre *Novák* soha nem fizetett be semmit.

— Ezek is be lettek fizetve — felelte idegesen *Hanthó* dr.

— Csakhogy nem *Novák* fizette be! — kiáltotta ujtól *Gürtlich*.

— Ez végre is egészen mindegy. Ezekért a részvényekért a Nagymagyaralföldi Bank fizette be az első részletet — vallotta be a Forgalmi Bank ügyésze és türelmetlenül így folytatta: — A részvényes ur különben a rendes évi közgyűlésen elmondhatja észrevételeit, most nem.

Az incidens után azt konstataha *Hanthó* dr., hogy a cégbejegyzés május 4-én történt végre meg, de ebből nem érte hátrány a Forgalmi Bankot, mert a rossz üzleti viszonyok miatt úgy sem nyílt volna tere működésére. — Az intézetet ért nehézségek másik csoportja a saját tőkének betétele körül történt. A Nagymagyaralföldi Bank nem tudta a rossz pénzügyi viszonyok következtében egyszerre átutalni a Forgalmi Bank tőkéjét még augusztus elejéig sem. Ekkor bűnvádi feljelentést is tettek a debreceni intézet vezetője ellen és végre szeptember hetedikén a debreceni igazgatóság tagjai tizenkét millió korona saját vagyonuk leköltésével garantáltak a betétet az összes költségek és 1912. január elsejétől járó 7 százalékos kamat megtérítésével együtt. Ötven százalékot már át is utaltak a Forgalmi Bankhoz a letétből, a többi pedig 1913. január elsejétől egyenlő havi részletekben fizetik. Az intézetet — az ügyész előadása szerint — ezzel sem érte jelentősebb veszteség, mert a kis kamatvesztés megtérül most, amikor magas kamat — nyolc százalékon felül — mellett kedvezően lehet kihelyezni a pénzt.

A nehézségek harmadik csoportja a belservesztetési — különösen pénzügyi — kérdése volt. Egyes — különösen pénzügyi — érdekeltek Aradról távol lévén nem tudtak közvetlenül befolyt a Forgalmi Bank vezetésére, és ezért, de ezenkívül még azért is ki akartak válni a Forgalmi Bank érdekelttségéből, mert ezek a vidéki bankok a rossz pénzügyi viszonyok következtében nem voltak abban a helyzetben, hogy a részvények 30 százalékán felül befizethessenek. A kiváló érdekcsoport pótlására új érdekcsoport keletkezett: *Hönigsz* Kajetán újszantannai birtokos és társai. És az új érdekcsoport kíváncsának látta és feltétlenül kötötte az eddigi rezsim csökkentését, állások megszüntetését és a tisztviselői szervezet reorganizálását.

Igy vált szükségessé mindkét intézeti vezérigazgató lemondása is. Ugy szintén az érdekelttség kívánsága az alapszabálymódosítás is.

Végül az intézet aktivitásáról a sajtóban talán jóhiszeműen terjesztett adatok helyesbítésére szám adatokkal kíván szolgálni a részvényeseknek.

(Szép kis mérleg.)

Fekete Alajos a Forgalmi Bank ideiglenes vezetője mutatta be ezeket az adatokat, de előbb bejelentette, hogy az intézetről elterjedt rossz hírek hatása alatt sok részvényes felvilágosításokat kért és ezeknek az októberi nyers mérleget tudta csak megmutatni, amely tizenhét ezer korona veszteséget tüntetett fel. Azóta azonban nagy változások történtek. A november 30-án lezárt nyers mérleg a következő:

Pénztárban készpénz: 2702,58 korona. Folyózámlán van kivonatok szerint az Aradi Első Takarékpénztárnál és a Nagymagyaralföldi Banknál összesen 242 543 22 korona. Befizetett részvénytőke készpénzben 574.660 korona. Betétek 16562,42 korona. Postatakarékszám: 646,38 korona. Felszerelés és berendezés értéke 22552 28 korona. Fizetési előlegek 687 korona. Telefonbiztosíték 56 korona. Váltószámla 80.397 58 Intézeti ház 210.000 korona. Elszámolásban 304,42 korona. Tartalékalap 24 korona.

A nyers mérleg adatai alapján hivatkozott arra, hogy az intézeti ház tényleges vételára 210.000 korona és ezenfelül — ellentétben a sajtóban megjelent hírekkel — semmiféle teher nincs az intézet rovására.

— Az intézet vesztesége tehát 68.117,66 korona — mondotta *Fekete*. — Ebben az összegben irodaszerek, üzleti könyvek és minden egyéb benne van.

— Az alapítási költség is? — harsogta valami, de nem kapott választ a kérdésre, mert *Fekete* titkár már azt ismertetette, hogy az alapítás óta 35.883,45 korona bevétel volt a pénzügyeseknek. A két tételt egybevetve 32.274,21 korona

vesztéssel zárul a november 30-án lezárt mérleg. Hogy az októberi nyers mérleg vesztesége ennyire megnövekedett annak az az oka, hogy azóta több tisztviselő kilépett és végkielégítést kapott. Megnyugtatóan felemlítheti, hogy a végkielégített tisztviselők távozásával a 36-38 000 korona tisztizetések összege 12.000 koronára csökkent.

(Választások.)

Hanthó Sándor dr. hangsúlyozta ezután újból, hogy ezeket a bejelentéseket nem szavazás céljából tették, hanem csupán tudomásul vétel végett. Együttal át is tért a tárgysorozat első pontjára, ismertetve a felügyelő bizottsági tagok lemondását. A felügyelő bizottság tagjai elfoglaltságuk miatt mondtak le, azonban megkérték őket, hogy a rendes közgyűlésig, tehát két hónapra vállalják el a tisztelet. A felügyelő bizottság elnöke *Fekete* Lajos dr. kisújszállási rendőrkapitányt, tagokul *Bisztriczky* Józsefet, Hunyár Algernont *Hantó* Jenőt, *Tapolcsányi* Kálmánt és *Fxmer* *Ambrus* drt ajánlja.

Több részvényes hangosan és hevesen tiltakozott a felügyelő bizottság lemondásának tudomásul vétele ellen.

— Most nem határozhatunk a számadatokról! Nem tudjuk, milyen a mérleg! Nem adunk felmentvényt! — kiáltottak.

Percekig tartó rendkívül izgatott lármát juthatott csak szóhoz *Hanthó* dr., aki megmagyarázta, hogy a lemondás elfogadása meg nem érinti a felelősséget és nem jelenti azt, hogy felmentvényt adnak a távozó felügyelő-bizottságnak.

(Az alapszabálymódosítás okai.)

Miután a felügyelő-bizottságot így megválasztották, áttértek az alapszabálymódosításra. Megváltoztatták azokat a szakaszokat, ahol két vezérigazgatóról van szó, miután ezentúl csak egy vezérigazgató lesz. Módosították a 24. szakaszt, amely lehetővé teszi, hogy a közgyűlés előtt öt nappal (idáig két hónap volt ez a határidő) átiratott, tehát megvett részvények tulajdonosa szavazati joggal bírasson.

Heves ellentmondással találkozott a 33. szakasz módosítása. Az eddigi alapszabály szerint tíz szavazatnál többet egy részvényes nem gyakorolhatott, bármily sok részvénye is volt. A módosítás minden egyes részvény után egy szavazatot biztosít a nagy részvényeseknek is korlátlan számban. *Hemmen* János dr. ujaradi ügyvéd adott kifejezést a módosítást ellenzők véleményének.

— Nem tartom helyénvalónak ezt a módosítást — szólott — mert teljesen a néhány nagyrészvényes hatalmába szolgáltatja az intézet sorsát. Azt tehetnek velünk, amit akarnak és három-négy nagyrészvényes kezébe kerül az intézet, a kis részvényeseknek szavuk se lehet. — A régi és mindenhol szokásos korlátozás mellett foglal állást: tíz szavazatnál többet senki se gyakorolhatson. Ők ezen az alapon jegyezték.

Hanthó Sándor dr. azzal vette védelmébe a módosítást, hogy az a méltányos elbánás elvén épült: mindenki tőkéi arányában vehessen részt az intézet irányításában. A kis részvényesek érdekeit ez nem csorbítja, mert nem tehető fel, hogy a majoritás az intézet érdekeire káros határozatokat hozzon.

— Egy bankár megveszi a részvényeket és leszavaz minket. Elvesztjük mindenünket! — kiáltotta pirosra gyúlt arccal *Hunyadi* József pécskai jómódu gazda.

Schwarz Lajos felszólalásában azt követelte, hogy a rendes közgyűlésig ne változtassák meg ezt a szakaszt. Az intézetről rendellenességek vannak ebben tisztán kell látni és a kis részvényesek nem tűrhetik azt, hogy amikor ezeket a rendellenességeket szóvá teszik, akkor az új alapszabály segítségével elnémissák, leszavazzák őket.

Óriási zaj követte ezt a felszólalást. A részvényesek egy része tombolva kiáltozott a felszólalóra, másik rész pedig szavazást követelt. *Szida* Lázár és *Kalmár* József felszólalása után az elnök egyszerűen elfogadottnak akarta kijelenteni a módosítást, de erre olyan felfordulás támadt, hogy a pokoli lármában mégis szavazást rendelt el. A szavazás mindvégig nagy zajban arra az eredményre vezetett, hogy a módosítást 428 szavazattal 41 ellenében elfogadták. Az eredmény kihirdetése után azonban kiderült, hogy több részvényest nem is szólítottak szavazásra. Így *Kaufmann* Sándor és *Stiftmayer* József mindjárt jelentkeztek is, hogy nemmel akartak szavazni, de nem hívták fel őket.

A további módosításokban lezártították az igazgatósági tagok számát 12-24 helyett 4-12 tagra és az igazgatóság és felügyelő bizottság díjazását is.

(A bűnök megtorlása.)

A közgyűlés végén, miután az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Múlek Lajos dr. és Réthy Viktort kérte meg, ismét Hemmen János dr. kért szót és nagy zaj közben utalt azokra a súlyos támadásokra, amelyek az intézet ellen a lapokban elhangzottak. Az intézet ügyésze ugyan megakart nyugtatni mai felszólalásával a részvényeseket. Ez a megnyugtató azonban aligha sikerült, mert talán az elhangzott vádak századrészéről sem nyilatkozott. Pedig igen súlyos dolgokról van szó. Ilyen a Novák Aurél dr. fele részvényjegyzés, amelyről Nováknak fogalma sem volt. Ez felelő tényszerű dolog és nem alkalmas a bizalom növelésére. Arról is szó van, hogy a részvénytőke 30 százaléka az igazgatóság csak úgy volt lehetséges, hogy a betétesek második részletét is behívták.

Hemmen dr. felszólalását nagy zaj kísérte. A kis részvényesek helyeselték, de az újszentannai érdekeltséghez tartozó részvényesek óriási zajt csaptak. Gömöri Elek, a budapesti Közetítő Bank helyettes igazgatója hevesen közbeiktatott az egyes vádaknál:

— Ez nem áll! Ez nincs így!

Henthó Sándor dr. pedig a közgyűlés óhajától tette függővé, hogy meghallgassák-e továbbra a felszólalót.

— Nekem már engedélyt adott a közgyűlés — válaszol Hemmen dr. — és nem loyális dolog, ha azért el akarják venni a szót, mert kellemetlen dolgokat mondok. Azt hiszem, hogy érdekes, mindenkit érdeklő kérdésekről beszéljek.

— Hogyne! Hiszen a zsebünkről van szó! Szívesen hallgatjuk, csak segítsen a bajból! — kiáltották a részvényesek.

A felszólaló ezután azt indítványozta, hogy a közgyűlés küldjön ki bizottságot, amely törvényeségi könyvszakértővel együtt vizsgálja meg az intézet számadásait és könyveit. Ha ezután lehet, akkor mentjük meg az intézetet, de ha visszaélések történtek, akkor el kell járni azok ellen, akik azokat elkövettek.

Múlek Lajos dr. sietett felvilágosítani a közgyűlést, hogy mást, mint tárgysorozatra kitűzött ügyet nem tárgyalhatnak. Ha a lapok tudósítását ilyen súlyosan vennék figyelembe, olyan tudósításokat, amelyek esetleg tendenciózus alapon készültek, akkor a közös bankot is meg lehet bukztatni.

Az elnök ezután azzal rekesztette be egy órá előtti a közgyűlést, hogy Hemmen dr. indítványát nem lehet tárgyalni.

(A közgyűlésen jelen voltak:)

Éliás Simon, Múlek Lajos dr., Pick Ernő, Váradi Ödön dr., Remenyik László, Henthó Jenő, Fekete Alajos, Panyor Imre, Segesvári Dezső, Nagy Béla, Kutni Lajos, Mészáros Mátyás, Werner Sándor, Gömöri Elek, Dietrich Jakab, Hampel András, Szentpéteri Alajos, Dietrich János, Pohács József, Vratizlav Károly, Hampel Sándor, Podányi József, Nikolics Géza, Fuchs Antal, Petrány György, Felai József, Spatzir Antal, Fritz János, Dietrich József, Cséka József, Hampel Károly, Wittenberger Izidor, Wild János, Scholtz Gyula, Rauscher Emil, Réthy Viktor, Donát Simon, Steinitzer József, Hunyadi József, Hemmen János dr., Fixmer Ambrus dr., id. Kaufmann Lajos, Flischer Ferenc, Bineth Ignác, Kalmár József, Elbert Lajos, Schaffer Richard, B. Szabó Mihály, Féli Andor, Auspitz Lajos, Dózsa Dezső, Szida László, Steiger István, Mangold Lajos, Muzsai Géza, Stern Mór, Pankó László, Wolf Zsigmond, Pichler Sándor, Kandler Károly, Tapolcsányi Kálmán, Esztergomi János, Mártics István, Königsz Kajetan.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Választmányi gyűlés. Az „Aradi Torna Egyesület” választmánya e hó 12-én (csütörtökön) délután 6 órakor a főreáliskola igazgatói termében választmányi gyűlést tart. Targysorozat: 1. Folyó ügyek. 2. A pálya ügy. 3. Tagfelvételek. 4. Indítványok. A választmány tagjait ezúton is meghívja az elnökség.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

Heti műsor:

Csütörtök: A Kalvineum nagy hangversenye. (Általános bérletszűnet.)
Péntek: Éva, Lehar nagy operettje. (Először.)
Szombat: Éva, operette.
Vasárnap: Délután: A szép gárdista, ope ette.
Este: Éva, operette.

Epizód szerepek.

— Egy kis pótkritika. —

A napokban láttam színházunkban Nagy Endre pompás darabját, A miniszterelnököt s el is olvastam azt a szakavatott bírálatot, mely ezen előadásról az Aradi Közlönyben megjelent.

A darabot merészsége s bizonyos szerkesztébeli lazasága dacára kitűnő irodalmi terméknek tartom. Kitűnő élelétással figyeli meg a mai kor hypokrisisát s masterien rajzolja meg a társadalom félszégeit. Az előadás igen jó volt, drámai együttesnek kitért magáért, de még sem volt olyan jó, mint amilyen lehetett volna.

A fellépett szereplők egyikének sem akarom érdemeit kisebbíteni, de mivel a jónak a jobb az ellensége, ki akarom emelni kifogásaimat a szereposztás egyes hiányai ellen. Így például a miniszterelnök feleségének szerepe, habár csak egy jelenete van, subtilitásával fogva egész színészi egyéniséget követel meg alakítójától s bizony nem láttam volna semmi hibát abban, ha e szerepet Keszlernek osztotta volna ki a vezetőseg, míg a doktorkisasszony szerepének utolsó felvonásbeli hosszú dikciója egészen másképpen festett volna, ha azt H. ppené mondotta volna el. Ha e két szerep így lett volna kiosztva, bizonyára sokkal kerekdedebb, hatásosabb lett volna az előadás.

Itt akarok rámutatni arra a helytelen felfogásra, mely a színháznál az egyes szerepek tekintetében uralkodik. Ott csak az a szerep, amely többre terjed. Kisebb epizód szerepek eljátszása, ugyancsak derogál a mi színészeinknek. Pedig nem így áll a dolog. Világhírű művészek sohasem riadtak vissza apróbb szerepektől, a bécsi Burgban egy Baumeister, Leoninszky nem egy epizód szerepben arattak maradandó sikereket, a Nemzetben Ujhazy, Vizváry akárhányszor a legalárendeltebb szerepekben alkottak nagyot, nem is szólva Gabányi Árpádról aki talán soha életében nem kreált vezető szerepet, mégis mint nagy művész ment néhány héttel ezelőtt nyugalomba.

De a Miniszterelnök aradi előadása is nyújtott e téren dicséretes példát, a mennyiben maga a direktor nem átalította e nyulfarknyi szerep kreálásával az előadás színvonalát emelni.

Nagyon is áll az a régi színész adoma, hogy rossz szerep nincs, csak rossz színész van. De ha ez a tétel áll, úgy állania kell annak a tételnek is, hogy a legkisebb szerep is nyújt a jó színésznek tehetsége érvényesítésére teret. A bravuros szerep maga is viszi a színészt, az epizód szerepben nyílik alkalma igen sokszor a színésznek igaz tehetségét csillogtatni.

Azután meg a dolognak egy másik oldala is van. A vezető szerepeket vívó színészek sikerét is nagyban rontja az, ha a mellék szerepekben fellépő kardinálisok és segéd színészek botlásai és félszégei a közönség illúzióját rontják, hogy ugymondjuk a hangulatot a magas színvonalról a köznapiságra lefokozzák.

Ezeket akartuk ez alkalomból a színház vezetőségének figyelmébe ajánlani, színészeinknek pedig azt mondjuk, hogy egy kis szerepnek gondos eljátszása még sohasem fokozta le az illető színésznek művészi értékét.

Spectator.

* Három színész. Híre járt, hogy Krecsányi Ignác temesvári társulatának három tagja és pedig: Felhő Rózi, Fodor Ella és Jákó Amália elszereződött, az utóbbi Szegedre. A híről annyi igaz, hogy Felhő Rózi eltávozik Temesvárról és minden valószínűség szerint Nagyváradra. Fodor Ella és Jákó Amália azonban Krecsányi társulatánál maradnak.

* Éva. Pénteken lesz az Éva premijere. A főszerepet Dióssy Nusi játssza és három előadás után Kállay Jolán veszi át a címszerepet és azután tovább is felváltott szereposztásban kerül színre ez a kiváló operett. Az aradi sorozatos Éva előadásoknak ez a

speciálitása izgalom pikanteriával szolgál a közönségnek, mert egész primadonna verseny fejlődik ki az előadások folyamán és ez a versenyezés bizonyára növelni fogja a darab érdekességét. Ami pedig magát az operettet illeti, arról bátran elmondható, hogy az eddigi viharos sikerű Lehar-operettek között ez a legjobb, legsikerültebb, mert nemcsak a zenéje művészebb és felelősebb, minden eddigi operetténél, hanem a librettója is kedvesebb, tartalmasabb. Az igazgatóság az aradi előadás érdekessége és a darab kiválósága tudatában fokozott figyelemmel, gondnal, sőt határozottan pazar fényűzéssel állítja ki a darabot, amely bizonyára kassza-darabja lesz az idei szezonnak. A szereposztást holnapi lapszámunkban közöljük.

* Detektiv- és apacs-sláger az Apollóban. Az Apolló színpadán mindig érdekes, változatos, meglepően szép műsorban az első helyeket mindenkori a detektiv filmek foglalják el. Amit a kinematográfia e téren megkapott, csodálatos produkciókat, azt az Apolló siet bemutatni közönségének, amely mindenkor kiváló élvezettel és gyönyörűséggel nézi a csodálatos raffinézával kigondolt, a legmeglepőbb apparátusai megcsinált detektiv-képeket. Az Apolló mai bemutatója, amelynek műsorán ugyancsak kizárólag detektiv-drámák szerepelnek, nagy óriási sikert aratott. Az Árendőr és a Santa betörő, Lambert Chase-nek, a kiváló amerikai detektivnek két kiválóan sikerült nyomozását mutatja be; maga a bűn is a maga valójában mesteri, a közönség visszafelé ott lélekzettel nézi a betörők munkáját s az a páratlan ügyesség, amellyel a kiváló detektiv nyomra akad, valóban mesteri. A műsor clouja azonban az Éjjel két órákor című apacsdráma. 177

* Az acélkirály. (Óriási műsor az Urániában.) Valóságos diadalmi műsornak is nevezhetnénk az Uránia jelenlegi programját. Ennél szebbet, gazdagabbat és lebecsültebbet soha egyetlen mozi műsoron sem láttunk. Itt van mindjárt az acélkirály. Ebből a kepekből megismerjük az amerikai uraság királyok szűkebbé gazdagságát és azt a módszert, mellyel vagyonukat keresik. Ha erről van szó, nem számít a pénz. Kalandornak alkalmaznak, megvesztegetnek mindenkit. Ezen a kepen végig sétálunk egy csomó olyan pazar fényűzéssel berendezett termen, amilyen Európában aligha láttunk. Automobil, gőzhajó, marconigraf és hydroplon szerepel az amerikai Viteg. Onn eme kolosszális kepen. Szébbet, szövevényesebbet és izgalmasabbat nem láttunk ennél a kepen és nem tud az Uránia színpadja, mikor csodás felvételnek mondja ezt a bamulatos kepet. C. upa Vitegroph kepe szerepel ezen az óriási műsoron, olyan szórakozást nyújt a közönségnek, mely sokáig emlékeztetés marad. 175

* Állandó képkiallítás Nagy Géza fényképész kapualjában. Műtermi felvételek naponta d. e. fel 9-10 óráig. Interieur felvételek saját lakáson, ugyancsak kis kepe után Patin, Sepie Aquarel, Pastel nagytas és egyéb külső felvételek szolid árak mellett eszközöltenek Arad, Andrássy tér 22. sz. Polgári társasépítész épületében. Telefon 922.

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill. ért, 180 hangjeggy 2 kor. 40 fill. ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel László kölcsönkönyvtárában, Aradon.

* Az Athenaeum könyvtár legújabb kötete Meyer: A barát házasa. K. 190. Kapható Kerpel László könyvkereskedésében.

SPORT.

+ Az Aradi Testgyakorlók Köre e hó 12-én este 8 órakor a Millennium sörözőnek külön helyiségében tartja 7-ik évi rendes közgyűlését, melyre a tisztelt tagtárs urakat ez úton is meghívja az elnökség.

— Az Aradi Közlöny díszes naptára karácsonyra készül el és minden negyedéves előfizető amennyiben előfizetési hátralékban nincs, — az esetben is, ha az előfizetést havonként utítja meg — ajándékkul káppja. Minden új előfizető, aki december 1-én negyedéves előfizetéssel belépett az előfizetők sorába, karácsonyi ajándékkul ingyen és bérmentve káppja az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát az 1913 évre. Kérjük azokat a t. c. előfizetőinket akiknek előfizetési tartozásuk van, azt idejében rendezzék, hogy a naptárt fennakadás nélkül megküldhessük.

VÁROS ÉS MEGYE.

A közigazgatási bizottság új tagjai.

— Megismételt szavazás. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11.

Harmincöt esztendeje nem történt meg Arad város közgyűlési termében, hogy egy titkos szavazást meg kellett volna ismételni azért, mert minden jelölt egyenlő szavazatot kapott. Harmincöt év előtt tisztviselő választáskor megesett ez a ritka jelenség. Akkor főjegyzőt választottak és könnyű volt a döntés. A törvény világosan megmondja, hogy ilyenkor a főispán dönti el, ki legyen a megválasztott.

Ma azonban egyik bizottságban, a közigazgatásban, megüresedett helyet kellett betölteni titkos szavazás útján. A törvény világosan megmondja, hogy „szavazó lapokkal történjék a választás”, de nem intézkedik az esetre, ha minden jelölthez egyenlő szavazat esik. Ki döntson, vagy mi történjék?

Ebbe a kényes helyzetbe került ma Arad város törvényhatósága, mikor néhai Nesnera Aladár elhunytával a közigazgatási bizottságban egy évre szóló megbízással megüresedett tagsági helyet volt betöltendő.

Az elnöklő Urbán Iván báró főispán kiküldötte a szavazatszedő küldöttséget, melynek elnökévé Steigerwald Aljost, tagjaivá Dörner Jánost és Krenner Zoltán dr. t. jegyzővé Zuber Andor tb. főjegyzőt nevezte ki.

Együttal egy másik szavazatszedő küldöttséget is alakított, mert azok helyére is kellett a közigazgatási bizottságba öt tagot választani, akiknek két esztendőre megbízatása most jár le. Ennek elnöke Szalai Antal, tagjai Parec Béla dr. és Kosztka Emil, jegyzője Angel Iván dr. tb. tanácsnok lettek.

A mai közgyűlésre igen nagy számmal megjelent bizottsági tagok érdeklődését leginkább annál a bizottságnál történő események kötötték le, ahol csak egy tagra történt szavazás. Priegl István dr. és Nemess Zsigmond dr. voltak a jelöltek és mikor az elnök befejezte a szavazást, száz nyolc lapot számlált össze. A szkrutínium után kitért, hogy Priegl dr. 53 szavazatot, Nemess dr. ugyancsak 53 szavazatot kapott. Egy lapon Zima Tibor, egy másikon pedig Kalmar János neve állott. Valaki már ma akarta a gáji kántort megválasztani. A városatyák izgalommal tárgyalták az eseményt, mert senki sem tudta, mi történjék.

— Döntson, a főispán.

— Sorsot kell húzni.

De senki sem tudta megmondani, hogy milyen törvény alapján kívánja a főispáni döntést, vagy a sorshúzást.

— Azért történt ez — mondották többen — mert az elnök nem járt el szabályszerűen és hamarabb lezárta a szavazást a kelletténél, mert még lettek volna szavazók, de már hiába jelentkezték.

Végül Rosenberg Miksa dr. segítette ki zavarából a közgyűlést. Bemutatta a belügyminiszternek 1896. évben kelt 102706. számú rendeletét, mely világosan kimondja, hogy bizottsági tag választásoknál egyenlő szavazatok esetén új szavazást rendel el az elnök.

A főispán tudomásul véve a szavazásnál történeteket, kijelentette, hogy új szavazást rendel el és egyúttal utasította az elnököt, hogy ezúttal kétszer is kérdezze meg, nincsen-e még szavazni akaró?

A második szavazásnál Priegl István dr. került ki győztesen, aki 63 szavazatot kapott. Nemess Zsigmond 46 szavazata ellen.

A másik küldöttségénél simán folyt le az aktus. Mind az öt jelöltet megválasztották és így a közigazgatási bizottság új, illetve újra választott tagjai: Ottenberg Tivadar, Priegl István dr. (új), Ring Géza, Rosenberg Miksa dr., Steinhardt Mór dr., Varjassy Lajos dr. (új). A törvényhatósági bizottság az igazoló választmányba Fábry Sándor dr., a központi választmányba Parec Béla

dr., bíróvá választmányba Issekutz László dr., iskolaszékbe Reinhart Kálmánt, az autóbusszelügyei bizottságba Kosztka Emilt választotta meg új tagokul.

Engedett a feszültség a szerb kérdésben.

— A nagykövetek nyolc napos tanácskozása. —

Saját tudósítónktól.

Arad, december 11.

Az az enyhülés, amely a szerb konfliktus ügyében tegnap beállott, ma nem változott meg, sőt gyarapodott a béke fontartásának lehetősége. Beavatott diplomataik úgy ítélik meg a helyzetet, hogy nem kerül sor fegyveres elintézésre. Mára a kormány köréből kedvező jelentés került nyilvánosságra Prochaska konzul ügyében. A cáfolatban kijelentik, hogy a *prizrendi konzult nem csonkították meg* és nem történt rajta olyan sérelem, amely fegyveres megtorlást involválna. Semmi kétség, hogy a szerb kérdésben egy héten belül nem lesz döntés, mert bevárják a londoni nagykövet-tanácskozás eredményét. A londoni nagyköveti értekezlet a jövő héten kezdi meg tanácskozását és egy hét alatt be is fejezi. Ugy a hármasszövetséget, mint a hármasszövetséget az egyes hatalmak londoni nagykövetei fogják képviselni; külön kiküldöttet egy hatalom sem szerepeltet. A nagykövetek reunionja a független Albánia semlegessé tételével is foglalkozni fog. *Egyidejűleg a balkáni követek is tárgyalni fognak és szintén egy hét alatt akarnak végezni az anyaggal.* A Balkán-szövetség a blok tárgyal Törökországgal és csak a béke megkötése után kerül a sor az *elhódított területek fölosztására*. Danev ma Bécsben tárgyal Berchtolddal és holnap Londonba utazik.

Távirataink ezek:

Tanácskozás a királynál.

Bécs, december 11. A király ma délelőtt kihallgatáson fogadta Ferenc Ferdinánd királyi herceget, továbbá Berchtold gróf közös külügyminisztert, Bilinszki közös pénzügyminisztert, Stürgkh gróf osztrák miniszterelnököt, Zaleszky osztrák pénzügyminisztert és Georgi landwehr minisztert. Az osztrák miniszterek kihallgatásán az osztrák parlamenti helyzetről volt szó. A képviselőház valószínűen talán holnap be fogja fejezni tanácskozásait. A kihallgatás után Ferenc Ferdinánd királyi herceg Berchtold gróffal automobilon a Belvederebe ment.

Konrad báró és az olasz közvélemény.

Róma, december 11. Konrad bárónak vezérkari főnökké való kinevezése az olasz képviselők körében nagy föltűnést okoz. A *Messaggero* azt kérdezi, hogy vajon ez Ausztria és Magyarországnak „előzékenysége” Olaszországgal szemben a hármasszövetség megújításért?

Mi történt Prochaskával?

— A rémhírek cáfolata. —

A *télhivatalos* Budapesti Napló fel-tűnő helyen teszi közzé a következőket: Ausztria-Magyarország és Szerbia között a Balkán háboru folyamán támadt konfliktusnak legveszedelmesebb része kétségkívül Prochaska prizrendi konzult ért *állítólagos súlyos sérelem volt*, mely ha megfelelt volna a valóságnak, bizonyosan casus bellire adott volna okot monarchiánk és Szerbia között. Ma azt a szenzációs értesülést nyertük jól informált helyről, hogy *Prochaska konzulon semmiféle olyan sére-*

lem nem történt, amely casus bellit idézhethetne elő. A háboru folyamán *történtek ugyan visszaélések*, keresztül lépték a nemzetközi jog által megállapított szabályokat, de ez mindig megtörténik a háboru izgalmai között, mikor egy győzelmes sereg vonul be a meghódított városba, de ez a sérelem ez esetben sem volt olyan természetű, amely súlyosabb következményekkel járhatna. Szenzációs értesülésünk dolgában a legilletékesebb helyre fordultunk, ahol ezt a nagyhorderejű hírünket megerősítették, sőt megtoldották azzal, hogy *Prochaskán tényleg semmiféle testibántódás nem esett*. Az egész világsajtó fantasztikusabbnál fantasztikusabb híreket közölt, hogy Prochaskát hol és miképpen sebesítették meg a szerbek, ezeket a híreket most a legbiztosabb értesülés alapján cáfolhatjuk meg: *Prochaskát semmiféle testibántódás nem érte*.

Grác, december 11. A Tagespostnak jelentik Bécsből, hogy Prochaska konzul ügyében a legközelebbi napok döntő fordulatot fognak hozni. Ugyanezzel a lappal belgrádi feltétlenül megbízható forrásból közlik: *A prizrendi osztrák magyar konzul szörnyű megcsonkításának híre tény s ez a magyarázata annak, hogy az affért olyan titkolózással kezelik*.

Belgrád, december 11. A Stampa közli: Edl konzul tegnap Prizrendben két órahosszat tanácskozott Jankovics tábornokkal, azután egyenként kihallgatta az osztrák-magyar konzulátus hivatalnokait és más alkalmazottait.

Szerbia ellenünk?

Belgrád: Szerbia teljesen kész arra, hogy háboruba keveredjen Ausztria-Magyarországgal. A Londonba küldött béke megbízottak utasítása úgy szól, hogy minden áron vonják be Törökországot a balkáni szövetségbe, mert Szerbiának biztosítania kell magát, hogy más oldalról ne támadják meg, mikor északi szomszédjával lesz harcban. *A hácorus párt élén most már Péter király áll, aki trónját jelti az európai udvarok ellenséges érületétől és a kinek népével együtt csakis Oroszországban van bízalma.* Oroszország — írja a Pravda — büszke szerb testvérére s támogatni fogja a háboruban.

Szerbia bővében van fegyvereknek, amelyek ha nem is modernek, de veszedelmesek lehetnek a szerb hazafiak kezében. A zsákmányolt fegyvereken kívül Szerbia legutóbb nagy megrendelést eszközölt Franciaországban, melynek egy részét állítólag már szállították is. Önkéntes légiók alakultak, melyeknek jelszava: „Halál Ausztriára!” és amelyeknek zászlaján e szavak állanak: „Világ szlávjai, egyesüljetek!” Röpiratok mennek mindenüvé, ahol szlávok laknak, hogy a fajtestvéreket megnyerjék. Belgrádban is makacsul tartja magát Prochaska megcsonkításának híre s mondják, hogy mikor a rettenetes megszállás megtörtént, Jankovics tábornok így gúnyolódott a konzullal:

— Jelentsd ezt uradnak, a svábák császárájának!

(Ezt azonban ma már erőiesen megcáfolják és ez a jelentés nem egyéb fantáziánál.)

Páris: A monarchia és Szerbia közötti konfliktust itt még mindig kedvezőtlenül ítélik meg és Conrad báró kinevezését háborus jelenségnek tartják. Ez a kinevezés úgy, mint Krobotiné egyik szeme annak a láncnak, amellyel Berchtold gróf külügyminiszter körülfontja Szerbiát. Különösen jellemző az, hogy Conrad kinevezése közvetlenül a hármasszövetség megújítása után történt.

Belgrád: A kormány megszüntette a postacenzurát.

Leintik Szerbiát

A *Pol. Corr.* jelenti Londonból: Az angol kormány szimpátiával kíséri Ausztria Magyarország méltóságos és előzékeny magatartását és egyáltalában nem hajlandó támogatni Szerbia jogszolgáltatási aspirációit. Az angol kormány magatartása mutatkozni fog a nagykövetség tanácskozásán is, amelyekről igen kedvező hatást várnak.

Péttervár: Jól értesült körökben megerősítik, hogy a feszültség az egész vonalon engedett. Az orosz kormány állítólag a legutóbbi napokban barátságos figyelemztetést küldött Belgrádba, hogy ne bocsátkozzék kalandokba.

A nagykövetség tanácskozása Londonban.

Bécs: Ma este érkezett ide Danev dr. a bolgár szobranje elnöke. Látogatásának nagy jelentőséget kölcsönöz, hogy Barchtold gróf külügyminiszterrel fog tanácskozni. Danev csak rövid ideig marad Bécsben, mert még a londoni konferencia kezdete előtt Berlinben és Párisban is tárgyalni akar.

Pénteken érkezik Bécsbe Mensdorff Pouilly gróf londoni osztrák-magyar nagykövet azzal a szándékkal, hogy a külügyminiszterrel megkapja magatartása tárgyában az utmutatásokat a londoni nagykövetségi reünionra. Mensdorff Pouilly gróf rövid ideig fog Bécsben tartózkodni, mert a reünion már a jövő hét elején megkezdődik.

A nagykövetségi tanácskozáson a monarchia megváltoztatatlan és minimumra redukált követeléseit fogja közös megbeszélés tárgyává tenni és kétségtelen, hogy Ausztria-Magyarország, mint a berlini szerződés egyik szignatárius nagyhatalma alkalmat keres arra is, hogy a nemzetközi viszonylatokban beállható változásokról minden eshetőség tekintetében megállapodást teremtsen.

Bécs: Mindazok a nagykövetségek, akik részt vesznek a londoni konferencián, megrendelték az osztrák-magyar vezérkari térképeket a balkánról. Az egész Balkán vezérkari térképe 80 részre oszlik, mértéke egy a kétszázézerhez. A londoni konferencián Ausztria-Magyarországot Mensdorff-Pouilly, Németországot Lichnovszky herceg, Olaszországot Imperiali báró, Franciaországot Cambon Pál, Oroszországot Deuckendorf gróf és Angolországot sir Edward Grey fogják képviselni.

London: Ha a követség reünioja oly fordulatot venne, amely az osztrák-magyar állásponttal ellentmondana, úgy a hármasszövetség nagykövetségei rögtön lemondának a további részvételről. Nagy reményeket fűznek a jó személyes viszonyhoz, amely az egyes nagykövetségek között uralkodik és azt hiszik, hogy a megegyezés lehetősége nem fog nagy nehézségekbe ütközni.

Januárban döntenek.

— Javult a helyzet. —

Egy igen beavatott előkelő államférfi, aki értesüléseit részint Lukács László miniszterelnöktől, részint közvetlenül Bécsből kapja, a külpolitikai helyzet jelenlegi állásáról ezeket mondta egy fővárosi hírlapírónak:

— A helyzet lényegesen javulnak mondható. Bécs kétségtelenül érzi, hogy az európai feszültség megszűnt. Oroszország ki van vonva a válságból és csupán Szerbiával van ügyünk. Minden valószínűség szerint a konfliktus megoldása eltolódott és valószínűleg januárra várható. Addig semmiféle elhatározó, vagy döntő lépés nem lesz. A megoldásnak ezt a módját különösen gazdasági körökben nem tartják célszerűnek, mert tovább is bizonytalanságban marad a monarchia. Ismétlem, januárig várni kell. Addig nem történik semmi.

Berlin: Amilyen vigasztalannak ítélték a múlt héten a helyzetet, ép oly erős most a remény, hogy nem lesznek nehézségek a kiegyenlítés tekintetében. A Prochaska-afférről már megállapítható, hogy nem oly súlyos, mint kezdetben hitték. Kétséget nem szenved azonban, hogy Ausztria-Magyarországnak elégtételt kell kapnia azért a sérelemért, amelyek a szerb csapatok a nemzetközi népjogon ejtettek. Erről a londoni konferencián szó lesz és bizonynyal meg is találják az elintézéshez vezető nehézsé-

gektől ment utat. A diplomáciai körök hangulata határozottan optimista.

Románia és Spanyolország jelentkezik.

Bukarest, december 11. Az *Adeverul* bécsi tudósítója jelenti, hogy a román kormány az angol kormánynál lépést tett, hogy a nagykövetségi konferenciára a londoni román követet is meghívják. Az angol kormány ebben a kérdésben még nem döntött. A spanyol kormány is mint közép-tengeri hatalom ezzel a kéréssel fordult az angol kabinethez.

Konstantinápoly, december 11. Jól értesült helyről jelenti, hogy a török béke delegátusok a portától utasítást kaptak, hogy a londoni békétárgyaláson a török birodalom megváltoztathatatlan nemzeti presztízsének elvét képviseljék. A delegátusok Drinápolyra, a sziget tengerre és Albániára vonatkozóan határozott utasításokat kaptak, de Macedóniáról szabadon tanácskozhatnak. A béketárgyalás siettetése végett a delegátusok a legkövetkező utvonalon utaznak Konstantinápolyba. Tév. f. k. basa londoni török nagykövet üdülés céljából két hónapi szabadságot kapott.

Antivári, december 11. A Szkutariban lévő török csapatok folyton provokálják a montenegrókat. A törökök tegnap is többször kitértek a várba és megtámadták a montenegrói előőrsöket. Két tábornok veszélyben volt. A csatározásban sokan megsebesültek. A montenegrókat a török ágyuk tüzelését hevesen viszonozták.

Kémkedés Oroszország javára.

Krakko: Egész Galiciából mindennap jönnek jelentések kémek elfogatásáról. A krakkói állomáson elfogtak egy Kuna nevű hetedik gimnazistát, aki már régóta gyanús volt. Megmotozásakor találtak nála egy instrukciót, amely a hidak és katonai lőporraktárak felrobbantására szolgált, azonkívül sok kompromittáló levelet. Tegnap öt kémeket tartóztattak le, köztük két katonát, akik a krakkói lovassági kaszárnyából elloptak egy gépfegyver legfontosabb alkatrészeit. Akkor tartóztatták le őket, amikor éppen elakartak utazni. A géppuska főalkatrészeit megtalálták náluk. Azt híresztelik, hogy egy orosz tisztet is elfogtak, aki a pályaudvaron várta az öt kémeket.

Thorn: Árulás gyanúja miatt letartóztattak az itteni tűzérsegi szertáron egy Zeiber nevű őrmester-helyettest és a 176. gyalogezred egy közlegényét. Velük együtt fogságba került egy cipész is, aki összeköttetésben állott a két katonával. Alapos a gyanú, hogy Oroszország javára kémkedtek.

A Kálvineum nagy hangversenye Aradon.

(Országos hírv. művésznők szereplése)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11.

Holnap, csütörtökön este az aradi színházban országos hírv. művésznők, művészek lépnek föl az aradi kiváló műkedvelőkkel egyetemben, hogy gyarapítsák azt az alapot, amely otthont akar létesíteni a református papoknak és tanítóknak. Itt lesznek: Jászai Mari asszony, a Nemzeti Színház egyik büszkesége, Sándor Erzsébet, az Operaház legszébb hangú énekesnője; eljön Herczeg Ferenc, a kitűnő író. Az est programjáról, összes szereplőiről a mai lapunkban látható szinlap bővebb főlvilágosítással szolgál.

Tudni kell a közönségnek, hogy milyen célra fordítják nemeslelkű adományát, azért erről is írunk néhány ismertető sort.

A református lelkészek — a legmagyarabb testület — árváinak emelnek otthont, árvaházat Losoncon és Hajduböszörményben az illető városok, a lelkészek és a hazai liberális érzelmű hazafias nagy közönség áldozatkészségéből. Soha nem kértek a ref. lelkészek semmit a világtól, a jövőben sem kérnek, csak most az egyszer; a bizonytalan nehéz jövő elébe néző árvák részére. Mindenütt a hazában a legteljesebb és legmeghatóbb rokonszenv jelei nyilvánultak a szent ügy iránt, hinni merjük, hogy így lesz ez Aradon is. Aradot 1829 től jórészt az ide költözött alföldi ref. magyarok segítették magyarrá lenni, az egy-

báz egyszerű papjai használták itt először a mi édes szép nyelvünket. Ne feledjünk, mert bizony nagyon jó sokszor hiven emlékezni.

*

A jelzett célra felülfizetést hálával fogad a rendező bizottság. Az Arad Csanádi Vasutak igazgatósága már ma 100 koronát adományozott a Kálvineumnak. Bár a többi vállalat a pénzintézet is követné a szép példát. (Köszönyt 9—10,000 korona volt a bevétel, ott egyik másik perzár 1000 koronát is ajándékozott e célra.)

A hangverseny után több család fog egybegyűlni a Fehér Keresztben étlap szerinti vacsorára, hogy a gyűlékezés által is tisztelést nyilvánítsa a szereplők iránt.

Üdvözlük egymást az ellenséges hadvezérek

(Hogyan írták alá a fegyverszünet okiratát. — Törökország kívánságai.)

Távírti tudósítás.

Arad, december 11.

A fegyverszünet történetéhez érdekes adattal szolgál az olasz *Stampa* haditudósítója, aki már több tudósítást küldte el lapjának a cenzura elkerülésével. A tudósítót, közvetlenül a föltételek aláírása előtt utközben a vonat szalonkocsijában fogadta Nazim basa s így volt alkalma rá, hogy az érdekes haditénynek szemtanúja legyen Baszeszkőiben. Tudósításában ezt írja:

— Én a török hadsereg főparancsnokával éppen akkor találkoztam, amikor a fegyverszüneti egyezség aláírása céljából elutazni készült. Nazim basa főhadiszállásán, amelynek közepénja tudvalevően egy szalonkocsi, megszemlélte egy nagy csapat katonát, akik győgyultan szabadultak ki a kórházból és most ismét visszatértek a harcmezőre. A katonák nagy lelkesedéssel ünnepelték a fővezért, aki engem nagyon szívesen fogadott. A két kocsiból összeállított vonat ötödik órákor indult el Kademkőiből. Az ut Baszeszkőig mindössze negyedóra. A megérkezés után a bolgár küldöttek és több balkáni államok meghatalmazottai azonnal beszálltak Nazim basa kocsijába.

Az olasz újságíró később egy előkelő török katonatisztet, aki jelen volt az egyezség aláírásánál, kikérdezett a jelenet részleteiről.

— A görögök rideg magatartása volt az oka, hogy a vita újra megindult és eltartott három óra hosszáig. A török, a bolgár és montenegrói meghatalmazottak csak este nyolc órákor jutottak abba a helyzetbe, hogy aláírták a nevezetes okiratot. Nyomban ezután elbúcsúztak egymástól az érdekelt felek és mindenki visszasietett főhadiszállására.

— A vitának főjelleme volt az a rendkívül szíves és minden előzékenységre való hajlandóságot eláruló módor, amelyet a török és a bolgár meghatalmazottak tanúsítottak egymás iránt. Szavot tábornok gratulált Nazim basának ahhoz a hősiességhez, amelyet a török katona az utolsó küzdelmekben tanúsított. Nazim basa erre azt válaszolta, hogy az ő katonái lovagias érzésű ellenféllel küzdöttek és nem lehet panaszkodni a bolgárok magatartása ellen, akiknek hősiességét maga Nazim basa éppen úgy megcsodálja, mint az egész világ.

Ez a kölcsönös megbecsülés és a gyűlölködésnek e teljes mellőzése török és bolgár részről visszatükröződik a közönségben és a közvelemény megnyilatkozásában, sőt még a konstantinápolyi hivatalos körökben is, ahol most a nagy tanácskozáson a bolgárokkal való barátságos érintkezés módozatainak megállapítása kerül napirendre.

Péttervár: Ama hírszteléssel szembemint-ha Oroszország ellenezné Drinápolyt a bolgárok által való birtokba vételét, a péttervári távírti iroda fel van hatalmazva annak a kijelentésére, hogy ez a hír, mely nyilván rossz indulatú forrásból származik, teljesen alaptalan.

HIREK.

Anya és leánya öngyilkossága.

Távirati tudósítás.

Budapest, december 11.

Napokon át ébren tartotta az érdeklődést annak a két nőnek az esete, aki a szabadkai gyorsvonaton öngyilkosságot követett el. Jó ideig nem is tudták kideríteni, kik az öngyilkosok, de — mint közöltük, — már hétfőre kiderült, hogy az öngyilkosok: *özvegy Mittingerné és a leánya*, a kik Budán laktak a Krisztina köruton.

Ma délelőtti jelentkezett a budapesti főkapitányságon *Mittinger Gyula* könyvtőse, aki az Aranykakas-utca 21. sz. alatt lakik. Elmondta, hogy most tért haza külföldi utjáról és értesült arról, hogy a szabadkai vonaton *Mittinger Józsefné és leánya* öngyilkosságot követtek el. *Mittinger Józsefné az ő testvére*, aki bár nem volt férjével, mégis használta ezt a nevet, a leány pedig *törvénytelen gyermeke* volt az öngyilkos aszszonynak. Apjuk *Mittinger János dr.*, a *Duna-Gőzhajós Társaság* orvosa volt. Testvére teljesen különváltan, magányos életet élt és különös életmódja miatt nem is érintkezhetett családjával. Hogy testvére és ennek leánya miért követtek el öngyilkosságot, arról sejtelve sincs.

Szabadkáról jelentik, hogy *László Géza* rendőrkapitány kedden kihallgatta azt a szabadkai főhadnagyot, aki a gyorsvonaton öngyilkossá lett *Mittingernét és leányát* ismerte. A főhadnagy elmondta, hogy Budapesten lovagló-tanfolyamon volt és ekkor mutatta be őt egy székesfehérvári főhadnagy barátja *Mittingerének*. A leány igen vonzó modoru, csinos és művelt nő volt és *jegyben járt egy vidéki állami tisztviselővel*. *Mittingerné* azt mondta neki, hogy gazdag bars megyei földbirtokos özvegye és igen előkelő hölgyekkel és urakkal volt állandó összeköttetésben. Életmódjuk teljes zárkózottságát a főhadnagy azzal magyarázta, hogy *nagy nyomorukat* restelték előkelő ismerőseik előtt. November 11-től 24-ig, a mely időre tartózkodásuk helyét nem lehetett eddig megállapítani, szintén Budán laktak, amde másik lakásban, a hova azért költöztek, mert régi lakásuk bérét már nem tudták kifizetni. Öngyilkosságuknak más oka aligha volt, mint épen nagy nyomoruk.

— Az idő. (Az országos meteorológiai intézet hivatalos jelentése.) Jólát: Zérus körül levő hőmérséklet és helyenkint csapadék várható. A hőmérséklet déli 12 órakor —1.6 C. fok volt.

— Kiméletlen rendelet. A makói kereskedők, italmérők és dohányárusítók körében ma kinos meglepetést keltett a pénzügyigazgatóság sürgős rendelete, amelyben szigorúan meghagyja, hogy *mindennemű egyenes adóhátralékot, azoknak járulékait haladéktalanul fizessék ki*, mert aki ez év végéig hátralékait ki nem fizeti, annak *italmérő-, ugyisintén dohányeladó engedelmét bevonják*. A rendelet igen nagy elkeseredést keltett a makói kereskedők körében, mert az amugy is rossz gazdasági év miatt igen nagy hátralékokban vannak, aminek kifizetése ugyszólván anyagi válságba döntené az amugy is nagy gondokkal küzdő kereskedőket. A kereskedők a miniszterhez küldöttséget menesztenek a szerelmes rendelet sürgős visszavonása érdekében.

— Tizenkét milliós sikkasztás. Néhány nappal ezelőtt jelentettük, hogy *Helzingforsban* nagy sikkasztást követett el *Idmann bankigazgató*. *Helzingforsból* ma azt jelentik, hogy a vizsgálat eredménye szerint *Idmann sikkasztással és hamisítással* hat millió 800.000 márkával károsította meg az intézetet. A vizsgálatot folytatják, mert sokkal nagyobb kárt sejtene. Azt hiszik, hogy az egész elsikkasztott összeg előreláthatóan 12 millió márká lesz.

— Adomány a katonáknak. A kinos bizonytalanság nehéz óráiban bizonyos megnyugvással tölt el mindenkit, ha az utcán egy egy katonát lát. Ime, elérkezett az az idő, mikor a katonáknak senki sem veti szemükre cifra uniformisukat, mikor úgy tekint mindenki a katonára, mint akinek hősiességétől, vagy gyávaságától, kötelességtudásától, vagy lelkiismeretlenségétől függ minden: a kényelem, a biztonság, a polgári jólét, amit esztendőik súlyos munkájával megszereztek. Rokonszenv és hála fűz most bennünket a katonákhoz, akiknek talán már holnap, vagy holnapután védelmükre kell szólni. Már folynak szerte az országban gyűjtések a benívott tartalékosok családtagjaiért. Egy nemesszívű aradi emberbarát most, a szeretet ünnepe előtt az aktív katonákra gondolt. *Natland Bernát*, az Aradi Polgári Tákarékpénztár vezérigazgatója 100 koronát küldött ma szerkesztőségünkbe karácsonyi ajándéknak katonáinknak, kikre — mint írja — az idén szürke és komor ünnep vár. A nemesszívű adományt rendeltetési helyére juttatjuk.

Makó: *Hervay alispán* rendeletben hívta fel *Makó város polgármesterét és járási főszolgabíróit*, hogy öt nap alatt jelentsék be, hogy a behívott katonák családjai közül melyek szorulnak segítségre. Az alispán rendeleti uton akar a katonák családjain segíteni.

— *Pálmay Ilka és a szép toalettű primadonnák*. A fővárosban most fölvetették azt az eszmét, hogy a színésznők toalettjeit a direktorok fizessék meg. Ez ügyben véleményt kértek *Pálmay Ilkától is*, aki ezt felelte:

— Csak maradjon minden a régiben, úgy, ahogy van. A ruhakérdést nagyon fontosnak tartom, azt a színésznőt, aki tehetséges és tisztességes, azt segítsük, nehogy az energiája, akár az egyik, akár a másik tekintetben megtörjön a toalettért folytatott harcban. *Hissen ma már úgy sem a tehetséget nézik, hanem a ruhát!* Ha valakinek nincs is tehetsége, de vannak drága ruhái, akkor már azt hiszi, hogy ő egy csillag! *én nagyon szívesen odaadom a ruháimat, csak talentumos és tisztességes legyen az illető.*

A napokban eljön hozzám egy kis kóristalány. A kalapján akkora plöröz volt, hogy a derekát verte.

— Ezt a Féri vette!

A ruhája legalább négyszáz korona.

— Ezt a Pista vette! És ha épen kell, csipek magamnak egy harmadikat.

Kérdem tőle:

— Mennyi a fizetése, kisasszony?

— Harminc forint!

— Lásd, így van ez manapság!

— Izgató szerbek. Szegedről jelentik: A szegedi ügyészség fogházába tegnap bezártatták *Gruin György szerb tiatálemberét*, aki Zentán és környékén izgatót a magyar államessze ellen, lázította a szerbeket a magyarság ellen és szidalmazta a királyt. Az izgató nem akarja elárulni illetőségét és nem lehetetlen, hogy a nevet is hamisan mondta be. Azt hiszik, hogy *Szerbiából* volt káldetése. A szegedi ügyészség fogházában jelenleg több szerb izgató van fogva, Szabadka, Zombor, Ujvidék, Nagybecskerek és Nagykikinda környékéről. Szeged szomszédságában tegnap Valkanyánál a személyvonat elé hatalmas torlaszokat emeltek, hogy a vonat főforduljon. A mozdonyvezető azonban idejében megállította a vonatot. Azt hiszik a szerbek követtek el merényletet.

— Halálozás. *Kálnoki Bedő Lajos*, m. kir. aradi főerdőmérnök december 1-én, életének 47-ik és boldog házasságuk 16 ik évében meghalt. December 13-én délelőtti 10 órakor fogják *Perényi utca 4 ik számú házból* az unitárius egyház szertartásai szerint a felső temetőben eltemetni. A főmérnököt előkelő család gyászolja.

— Az uri betörők. Az aradi rendőrség ma fejezte be csak tulajdonképen a nyomozást *Kishonti Béla és Kálmán Ferenc* letartóztatott betörők ügyében, akiket mai utolsó kihallgatásukra az aradi várból, illetve az aradi ügyészség fogházából állítottak *Szecephovszky Teofil* rendőrhadnagy elé. Arra nézve kellett őket vallatásra fogni, vajon április havában a rimaszombati adóhivatalban elkövetett betörési kísérlet alkalmából nem volt-e tettestársuk és ki az eddig ismeretlen bűntárs, aki *Kálmánnak* Aradra jelgés levelet írt, amelyben jelzi, hogy a rimaszombati adóhivatalban most nem tanácsos az operáció. *Kishonti önként* megmondotta ma, hogy a letartóztatott *Kálmánnak* öccse, *ifj. Kálmán János földművelőiskolai tanuló a harmadik tettese az adóhivatali betörésnek és ugyancsak ő küldötte Jank jelige alatt a rendőrség birtokába nem került, de a kihallgatott tanuk vallomásából és a letartóztatottak beismeréséből ismert levelet. Aktiv része — úgy mondotta — nem volt a fiúnak, de a betörőszerszámok beszerzésében segédkezett, sőt tudomása szerint az utcán vigyázott. Kishonti ezt Kálmán tagadása ellenére fentartotta és bűntársának szemébe is mondotta, aki végre maga is megerősítette cinkostársra kijelentéseit. Az aradi rendőrség intézkedett, hogy Rimaszombatban az ifjabbik Kálmánt felelősségre vonják.*

— Mentőtanfolyam a kamarában. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara a múlt évben rendezett mentőtanfolyamát *Hecht Adolf dr. városi kerületi tisztviselő orvosi vezetésével*, az idén is tekintettel a több oldalról felmerült kívánságokra, megismétli. A tanfolyam teljesen díjtalan tanfolyam 2—3 hetig fog tartani, hetenként négyszer, később megállapítandó napokon. Az órákat este tartják meg. A tanfolyam már a jövő héten kezdetet vesz, amiért is a kamara legkésőbb folyó hó 15-ig fogadhat el jelentkezéseket. A jelentkezés írásban, vagy telefon (szám 105.) útján is történhetik. Az előadó a háboruban előforduló megsebesülések ismertetésére is részletesen ki fog terjeszkedni.

— Apasági kereset a máv. ellen. A budapesti törvényszék felebbviteli tanácsa szenzációs és feltűnő ítéletet hozott ma. Még 1909-ben történt, hogy *Goda Sándor* lóhajásárt a nyugati pályaudvaron két vagon tolatás közben *halálra zuzta*. *Goda* viszonyt folytatott *Vámi Annával* és a viszonyból született még 1909-ben a törvénytelen *Vámi Ilona*. A természetes apa szerencsétlenül járváp, *Vámi Anna* keresetet indított a Máv. ellen *gyermektartásért*. A pör két évig tartott. A járásbíró elutasította a keresetet, a polgári törvényszék felebbviteli tanácsa azonban *Jászoly* bíró elnökelete alatt ma megváltoztatta a járásbíró ítéletét és a Máv.-ot a *kis Ilona leányának keresetképeségéig való eltartására, illetve, havi 20 korona tartásdíj* fizetésére kötelezte.

— Az aradi tüdőbeteg gondozó-intézet beszámolója. A tuberkulózis elleni küzdelem aradi egyesülete által az állam, Arad város és az aradi kerületi munkabiztosító pénztár jelentékeny támogatásával letartóztatott aradi tüdőbeteg gondozó intézet most tette közzé első, november havi működéséről szóló kimutatását. A *Grossmann Emil dr. és Kabdebó György dr. vezetése* alatt működő intézetben orvosi kezelésre 418 beteg jelentkezett, felvetetett 117 beteg. A köpetvizsgálatok száma 102, a betegleltatásoké 79 és lakasfertőtlenítés 14 volt. Tejszegélyben 23 beteg részesült, a kiosztott tejmenyiség 357 liter. A gondozottak gyógyszersegélyen fölül megfelelő gyógyászati segédeszközöket is kaptak. Nedves lakások számtala és lakhatatlanokból való kiköltöttes iránt az intézet a hatóságnak előterjesztést tett. A Tuberkulózis elleni küzdelem aradi egyesületének jelentős celt, a tüdővesz elleni védekezést, a gyógyítást és segélyezést szolgáló intézménye kéri a nemesszívű közönséget, hogy adományaival segítse elő a tüdőbetegeknek minél nagyobb mértékben való segélyezését és tegye lehetővé, hogy minél több beteg embertársunk egészsége visszaadásával az intézet mintaszertén betölthasse hivatását.

— **A vonaton kifosztott sertéskereskedő.** Jelentettük a napokban, hogy *Liska Samuel* sertéskereskedőül ejel a budapesti vonaton tizenöt ezer koronát ellopott. Amikor *Liska Samuel* kifosztva Budapestre érkezett, a központi pályaudvar ügykezelő detektívje észrevette azt, hogy a vonattal érkezett meg *Hoffmann Lajos*, *Hoffmann Sándor* és *Hoffmann Ede* pincértársaság is, akik a budapesti államrendőrség előtt mint vasúti zsebtolvajok, gyalusok voltak, bár ellenük semmiféle pozitív adat nem merült fel. Érthető tehát, hogy a gyanús *Hoffmann* testvéreket egy detektív teljes diszkrecióval elkísérte s így a három egyén előállítása *Liska* panasza és *Palagyi* rendőrtanácsos utasítására hamarosan bekövetkezett. Az előállított *Hoffmann* testvérek hosszú vallatás után bevallották, hogy *Liska Samuel* és *Sztrókar István* utazó zsebtolvaj fosztottak ki. — Vallomásukat azzal fejezték be, hogy az ellopott 15 000 koronát *Sztrókar* vitte magával s így a lopott pénzről egy krajcárt sem tudnak visszaadni. A három *Hoffmann* a budapesti rendőrség letartóztatta s most *Sztrókar* ellen indít bajtővedasztatot. *Liska Samuel* szarvasi kereskedő 15 000 koronája sohasem kerül meg.

— **Aradon letartóztatott ügynök.** A budapesti államrendőrség megkeresésére az aradi rendőrség ma letartóztatta *Lónyai-Lavrov Géza*t. Csalás miatt körözött őt a budapesti büntetőbíró vizsgálobírája. *Lónyai*, aki ügynök, Aradon lakó édes anyja látogatására érkezett ide. Erről a rendőrség tudomást szerzett s minthogy megfigyelés alatt állott letartóztatták.

— **Amerikai párbaj?** *Székesfehérvárról* táviratozták: Szombaton este, mint jelentették, az egyik itteni szállóban öngyilkosságot követelt el egy fiatalember, akinek a kiletét nem tudták megállapítani. Csutor Jánosné budapesti lakos megjelent a rendőrségen és elmondotta, hogy *Staub Pál* érsekújvári postatiszt eltűnt budapesti lakásáról és Nagykanizsáról levelében jelentette be, hogy öngyilkos lesz. Az asszony felismerie *Staub*ot, de az öngyilkosság okáról semmit sem tud. Lehet, hogy amerikai párbaj következtében lett öngyilkos.

— **A szép asszony titka.** *Budapestről* jelentik: Három nappal ez előtt szobát berelt a Bristol-szállóban egy magas, nagyon szép uriaszony, *Juhász József* földbirtokos felesége. Az uriaszony mariházi *Kövecz János* szolnokmegyei, marxi földbirtokos leánya, duzzadag családból való, apjának ezer hold földje van Szolnokmegyében. A szállóban már ismerték *Juhásznét*, aki gyakran volt vendége a Bristolnak. Ma délután tízenként órákor ment el hazulról. A portástól mosolyogva kérdezte:

— Nem jött levelem?

Egy óra után hazatért. Két órákor az egyik pincér benyitott szobájába és *Juhásznét* ott találta a pamlagon, halálapadtan, nyöszörgőre. A nő csak ennyit tudott mondani:

— Megmérgeztem magam!

Hívtak a mentőket, akik bevitték a Pajorszanaatóriumba. Az öngyilkos uriaszony nem hagyott hátra levelet és senki se tudja, miért akart meghalni a vi úró szép *Juhász Józsefné*.

— **Fedák Sári hasonmása.** *Budapestről* jelentik: Özevgy *Fabry Gusztáv*né földbirtokosné megjelent a főkapitányságon és bejelentette, hogy a társalkodónője, *Esztinger Mária*, Attila körút 2. számú lakásukról megszökött és magával vitt két ezer koronát érő ékszert, ezüst evőeszközt és öt-százhatvan koronát. A rendőrség nyomban megállapította, hogy a tolvaj társalkodónő már régebb óta gyanús életet folytatott, álneveken lakott Budapesten. — Hasznáta *Echler Mária*, *Haynau Nóra* bárónő és *Haynau Eleonóra* bárónő álneveket. Gráci születésű 22 éves volt pincérnő. 3 an Bécsbe utazott ott lakó testvérehez. A rendőrség még a délelőtti folyamán megkereste a bécsi rendőrigazgatóságot, hogy a tolvaj társalkodónőt tartóztassa le. *Esztinger Mária* föltűnően szép szőke leány, magas termetű, karcsu, hasonlított *Fedák Sára* színésznőhöz.

— **Öngyilkos kereskedő.** *Budapestről* táviratozták: Ma reggel *Hirsch Mór* ötvenhat éves kereskedő *Lónyay* utca 15. számú ház negyedik emeletén levő lakásának folyosójáról az udvarra ugrott és nyomban meghalt. *Hirsch* szívbeteg, ideges ember volt.

— **Kérelem.** A Katolikus Háziasszonyok aradi egyesülete azzal a kérelemmel fordul tagjaihoz és a nemesszövű közönséghez, hogy az egyesület gyámoltjai részére szerény karácsonyi felállításat tegyenek lehetővé. E célra pénzbeli vagy bármely nemű adományokat köszönettel fogad az egyesület elnöksége (Arad, gróf Karolyi Gyula-utca 4. szám.)

— **Aradi urinók, mint betegápolónők** című cikkünkben tévesen jelent meg *Jancu Bela* dr. neve. Az illető ezredcsofós *Jankó Béla* dr.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 10-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: Született: *Minorits György* bádognak *Gyula* nevű fia. *Majorcsik Ádám* muskásnak *Elemér* nevű fia. *Márun Aladár* fodrásznak *Etelka* nevű leánya. *Antal Jenő* pincemunkásnak *Jenő* nevű fia. Meghalt: *Özv. Tollhof Ferencné* 79 éves katonatiszt özvegye. *Halmos Ilona* 20 napos leány. Házasság nem fordult elő.

— **Látogatás Fischer Simonnál.** *Pompás* élvezet nyíltkor meglátogatni a Szabadság téri nagyruház karácsonyi tartatán. Az óriási helyiség ünnepi fényben ragyog. Valóban kápráztató látványt nyújt, ez a tár at, melyet nem látni egyszerűen muaszasszamba megy. Nemcsak játékszerekben rengeteg a választék és eredeti újdonság, hanem komoly szakszerűt cikkekből is. A férfi és női divatruhákban telttűz olcsóság mutatkozik. Vidéki rendezések igen figyelmesen eszközöltek. Az áruház késő estig, fényes világítás mellett nyitva van. 7901

— **Értesítés.** Midőn a negyrdemű közönséggel tudatjuk hogy a *száraz gőzkamrát* a mai igényeknek megfelelően átalakítottuk és a forgalomnak átadjuk, egyuttal értesítjük, hogy tekintettel a magas szemcsákra és egyéb körülmények kényszer betolyasanak engedve, a női és férfi gőzfűdő árát december hó 16-ától 1 koronára 20 fillerre emeljük fel. Hétfőn, szombaton, csak a penztárnál való t jegyek érvényesek, vagy 20 fillér ráfizesssel a külső jegyek is, a hét egyéb napján, azaz kedd, csütörtök, péntek és vasárnap a jegy árak változatlanok maradnak és ezen napokon minden külső és egyéb gyűleti jegyek érvényesek. Midőn a n. é közönség becsis pártfogását kérjük, maradunk kíváló tisztelettel: *Simay Gőzfűdő* vezetőse. 1012

— **Karácsonyi ajándékok** sehol sem szerethetőbbek olyan könnyűen, mint *Kerpel Izó* könyv-, zene- és papirkereskedésében. Raktáron van ott minden ideai ifjúsági írat képeskönyv-újdonság és minden ideai szépirodalmi termék. Kedvező alkalmi vételék is eszközölhetők, úgy az ifjúsági és gyermekirodalom, valamint szépirodalmi és díszművekben is. *Diszlelőpapír-újdonságok, divatos családi dobozok. Emlékkönyvek, képes levelezőlap és bélyegalbumok. Töltőtollszárak, karácsonyi és újévi levelezőlapok. Divatos litográfiai, preselt és nyomott névjegyek. Az összes hangjegy-újdonságok és antikvár kották nagy rakásra. Díszes imakönyvek. Művészi metszetek és olajfestmények keretbe és keret nélkül. Olaj- és akvarell festékek dobozokban. Tentatartók, finom iróaljak és modern irodai szerek nagy választéka. Pontos kiszolgálás vidékre is. Telefon 385. sz.*

— **Értesítés.** Nagyérdemű közönséget tisztelettel értesítjük, hogy az *Atzél Péter* utca 3. szám alatt volt kárpátos és díszítő műtermemet *Deák Ferenc* utca 37. (hátsó udvarban) helyeztem át *Tóth* úri szíves támogatást kérek tisztelettel *Varga János*. 7776

— **Mielőtt karácsonyi és újévi ajándékát** beszerezne, saját érdekébe teszi, ha megtekinti *Birsch Jenő* órák és ékszerész cégnek *Forray* utcai dusan felszerelt kirakatát, hol feltűnő olcsó árakban gyönyörű tárgyak láthatók. 7869

— **5 perc alatt megszüntet** mindenféle főtájját egy eredeti *Kárpáti-féle* tejfájás elleni pastilla, 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél *Kárpáti János* gyógyszerárban Arad, város Béli-ter. 7031

— **Modern ékszerek, műtővös tárgyak** nász, alkalmi ajándék, dísz tárgyak, evő és ivókészletek ezüstből, világhírű gyártmányú órák szolid árban beszerezhetők *Igaz Sándor* elsőrangú ékszerészénél Arad, *Andrássy*-ter, *Minorita*-palota. Telefon 321.

— **Karácsonyi és újévi levelezőlapok** viszonteladásra *Kerpelnél*.

— **Papírfeldolgozó vállalat** *Inguss I. és Fia* Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház géperőre berendezett nagybani kalap-, csomagoló-, koszorú és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségletnél ajánlatainkat kérni.

— **Japán dísz tárgyak** lakkaszták, kávé és tea-készletek *Kotányi János paprika ártáskában* *Robitzek Józsefnél* *József főherceg*-ut 3.

— **Üzlet áthelyezés miatt rendkívüli** szállított árak *Hegedüs Gyula* cégnél Arad, *Andrássy*-tér 15.

— **Szép babák és más játékszerek** legolcsóbban *Hegedüs Gyula* cégnél.

— **Legjobb hegedűhurok és töltőtollszárak** *Kerpel Izónál* kaphatók.

— **Olvasó közönségünk** b. figyelmét felhívjuk *Fischer Mór* üveg és lámpaárú cégnek mai hirdetésére.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-bogok.** Telefon 816

TARKASÁGOK.

(A tönkrement milliárdosok.) Az amerikai milliárdosokról beszélgettek egy társaságban.

— Érdekes — jelezte meg a társaság egyik tagja — ezek az amerikai milliárdosok mind meg tudnának élni, ha el is szegényednek. *Harriman* kitűnő mérnök lett volna a vasutkirályság nélkül is. Ép most olvastam, hogy *Carnegie*ből könyvtáros, *Vanderbilt*ből kocsis, *Rockefeller*ből pap, *Pierpont Morgan*ből régiségkereskedő lenne saját vallomása szerint, ha elszegényedne... Hát nem érdekes ez?

— Hogyne — felelte a társaság egy másik tagja. — csak hogy ehhez Amerikában kell élni. De mi lenne a milliárdosokból például itt nálunk Magyarországon, ha elszegényednének.

— Na hallja, erre nagyon könnyű megfelelni: szegény ember.

(A karhölgy kívánsága.) A színbáz kis hölgyei társalgáltak egymás között. A téma az udvarló körül forgott.

— Én olyan udvarlót szeretnék — mondta az egyik — akinek nagyon sok pénze van s venne nekem toalettet, ékszer.

— Nekem csak fiatal udvarló kell — mondta a másik — az nem baj, ha nem is gazdag!

— Én azt szeretném — mondta a harmadik — ha az udvarlóm olyan lenne, mint *Drinápoly*!

— Miért épen mint *Drinápoly*?

— Na ja, mert az végleg kitartó!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. M. Nem lakik Aradon. Azt hisszük legutóbb Nagyváradon tartózkodott.

E. J. Csak a jövő esztendőben.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Sztrájk után.

— *A helyzet a tőzsdén.* —

Távirati tudósítás.

Budapest, december 11:

A tőzsde tanácsa ma délelőtt, hivatkozva az alapszabályok 83. szakaszának hatodik pontjára, amely szerint kötelessége a tőzsdei rend fentartásáról gondoskodnia, hirdetés útján figyelmeztette a tőzsde közönségét, hogy akik a tőzsde forgalmát zajongással, beszéddel, vagy bármilyen más módon megzavarják, vagy akik másokat üzleti működésükben akadályoznak, azok ellen az alapszabályok 13. szakasza alapján fog eljárni.

Az alapszabályok eme pontjának érvényesítésére azonban nem került a sor, mert a tőzsde tagjai, akik tegnap este népes ülésen határoztak a mozgalommal szemben követendő magatartá-

NEUMANN M.

uri szabó

es. és kir. udvari és kamrai szállító

férfi-, fiu- és leánykaruha telepe

Arad.

5112

Elősmert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre.

sukról, kimondották, hogy ma reggel folytatni fogják az üzletet, mert a tegnapi egynapos sztrájk eléggé kifejezte az ügynöki tesztületnek és tőzsde-tagoknak a reform kérdésében elfoglalt álláspontját.

Délelőtt tíz órakor, tehát amikor a kezdetet jelző csengő elhangzott, megkezdődött ugyan az üzlet, de a forgalom minimális volt, mert az általános bizonytalanságra való tekintettel épenséggel nem volt spekulációs kedv a piacon. Ilyenformán a tőzsde látogatói ma is élénken magyarázták a tegnapi történeteket.

Ma is nagy volt az elkeseredettség, de azért biznak benne, hogy a tegnapi tüntetésnek és a tőzsde-tagok összességének szolidaritása talán mégis csak arra fogja késztetni a tanácsot, hogy merrev álláspontját felhagyja és figyelembe vegye azokat az észrevételeket, amelyeket az ankétán elő fognak terjeszteni.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, december 11.

Készárú.

Amerika 1/4-el magasabb. Kínaiat, vételkedv gyenge. 32 ezer mm. 5 fillérrel olcsóbb.

Határídó.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buda 1913. április 11.93-11.94 11.93-11.94		
Buda 1913. április 10.45-10.46 10.44-10.45		
Tengeri 1913. május 7.70-7.71 7.69-7.70		
Zab 1913. április 11.14-11.15 11.13-11.14		
Es árak 50 kilónként számítva		

Felelős szerkesztő:

Boigár Lajos.

NEMZETI SZINHÁZ.

A reform. egyházmegye megbízásából és védnöksége mellett 1912. december hó 12-én este fél 8 órakor az

Aradi Nemzeti Színházban a

Kávineumárvaházak

javára tartandó

nagy hangverseny

műsora:

1. Ének. Glück K. H. m. n. sz. Beethoven L. A. Gondviselés. Mendelssohn F. Az urnak napja ez. Előadja a tanítóképző intézet énekkara Zoltay Máttyás tanár vezetésével.
2. A „Hebridák” nyitánya. Előadják az aradi filharmonikusok és a színházi zenekar.
3. Megnyitó beszéd. Tartja Herczeg Ferenc.
4. „Kicsinyek gondját felvegyétek.” Alkalmi költemény. Irta: Csécsi Imre. Előadja K. Kápolnay Júlia urnő.
5. Áriák és dalok. Előadja B. Sándor Erzsébet urnő. Kiséri Dienes Oszkár ur.
6. „A sors és a magyar ember.” Költemény Vörösmarty Mihálytól. Előadja Jászai Mari urnő.
7. Hegedű játék. Előadja Berger Károly.
8. Éva és Tengerész. Kató operettéből részletek. Műdalok és kuplék. Előadja Fényes Annuska urhölgy. Kiséri Tilger Árpád ur.
9. Opera részek. Előadja Szondy Balla urhölgy. Kiséri Tilger Árpád ur.

10 percnyi szünet után

Varázshegedű

operette 1 felvonásban.

Előadják: Deutsch Andorné urnő, Bing János és Ráskai Miksa urak.

Tisztelettel: A rendező bizottság.

Felülfizetések a jótékony célra a színházi pénztárnál levő hivatalos iven történnek és hálás köszönettel fogadjatnak

Kezdeté este 1/8 órakor.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színházpadi

Ma csütörtökön, 1912. december 12-én:

1. Árendör. Amerikai detektív dráma. — 2. Ideiglenes testvér. Rendkívül kacagtató. — 3. Santa betörő. Detektív dráma. — 4. Éjjel 2 órakor. Apacs dráma. 2 felvonásban.

Az előadások kezdete délután 1/6 órától folytatódva 11-ig tartatnak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., sárszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fillér. — Gyermkek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyzedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma csütörtökön, 1912. december 12-én:

1. Náci vakáción. Humoros. — 2. Viktoria keresz. Dráma. — 3. Repülőgépen Newyork felett. Természet utáni felvétel. — 4. Kápta ur tüdejé. Kacagtató. — 5. Az acélkirály. Modern dráma 3 felvonásban.

Előadások délután 1/6 órától kezdve este fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérben kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

Lesoványodás-gyarapodás.

A betegség után, étvágytalanság, vagy más ok folytán beálló lesoványodást, minden körülmények között orvosolni kell. Aki ily esetben a Scott féle Emulsióhoz folyamodik, az, amint ezt a tapasztalat már számos esetben bebizonyította, két okból jut hamarabb a célhoz. A Scott féle Emulsió el 6 sorban étvágygerjesztő, tehát nagyobb mérvű táplálékfelvételt idéz elő, ami már magában véve elősegíti a megerősödést. Ezenfelül a

SCOTT féle EMULSIÓ

maga is rendkívül tápláló és ezért gyakran rövid idő alatt szemre látható erő- és súlygyarapodást idéz elő.

Mint hogy a Scott féle Emulsió kizárólag a legtisztább és legjobb nyersanyagokból készül és hatásában teljesen megbízható, már régóta világszerte ismeretes róla az a tény, hogy a legjobb csuka majolj Emulsió.

Egy eredeti üveg ára 2 korona + 0 fillér. Ml den gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapot hivatkozva 50 fillér értékű bélyegget küld Scott és B. wne G.m.b.H. címére Wien, VII, akkor egy gyógytár utján próbaidőre kaphatunk.

Hirdetés.

Alulírott 1913. január hó 1-én Scher Gyula keszendi lakosól az üzletét átveszem, kérem az összes hitelezőit nálam 14 napon belül jelentkezni szíveskedjenek, mert fenti határidőn túl a követelések általam való behajtásáért nem szavatolok.

Tisztelettel:

Friedman Izidor

7902

Bozód, posta Alcsil.

Rózsá-napok a drogeriában.

Minden hölgynek,

Aki üzletemet 1913. évi január hó 15-ig látogatásával megtiszteli — tekintet nélkül a bevásárlási összegre — vásárlása mellé díjtalanul egy rendkívül finom illatu számozott

D'Orsay-féle

rózsá-saschet

mellékelek, amely egyuttal nyemremény-jegy is a következő értékes tárgyakra:

I. nyemremény:

Egy értékes D'Orsay-féle Toilette felszerelés, valódi japán bőrkasétaiban. (Értéke 200 korona.)

II. nyemremény:

Egy rendkívül izléeses uti necesaire, toilette eszközökkel. (Értéke 80 korona.)

III. nyemremény:

Egy praktikus fényképező-gép állvánnyal.

IV. nyemremény:

Egy elegáns kézápoló készlet — Manicure — bőrdobozban.

V. nyemremény:

Egy finom fésűgarnitúra.

VI. nyemremény:

Egy 6 darabból álló finom toilette-felszerelés.

A húzás 1913. év január hó 15-én közzegyző ellenőrzése mellett történik.

Hánzu Nestor

drogeria és illatszer-üzlete

a „Vörös Kereszt”-hez

Arad, Weitzer János-utca 2. szám.

A tárgyak üzletem ki akatában vannak kiállítva. Nyemreményjegyek minden vidéki megrendeléshez is mellékelve lesznek.

Nyíltér.

Limbbeck János és Fia

első m. kir. szab. érokoporsó-gyára és temetés- rendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Özv. kálnoki Bedő Lajosné sz. Fleischer Janka, úgy a saját, valamint az alulírottak: nevében is szomorodott szívvél tudatja a szeretett és felejthetetlen jó férj, illetve testvér, sógor, rokon és jóbarát

kálnoki Bedő Lajos,
m. kir. főerdőmérnöknek

folyó évi december hó 11-én reggeli fél 6 órakor, életének 47-ik és boldog házasságuk 16-ik évében történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai december hó 13-én délelőtt 10 órakor fognak Perényi-utca 4-ik számú házban az unitárius egyház szertartásai szerint a felsőtemetőben örök nyugalomra tétetni.

Aldott legyen emlékezete!

Arad, 1912. december hó 11-én. 4806

kálnoki Bedő Albert, Máthé Józsefné szül. kálnoki Bedő Nina, özv. Bodor Istvánné szül. kálnoki Bedő Zsuzsa, özv. Egyed Mózesné szül. kálnoki Bedő Ilona, testvérei. Dr. Árokey Antalné született Zörnleib Mariska, Dr. Sztancsek Zoltánné szül. Fleischer Matild, Seenger Lajosné szül. Fleischer Jolán, sógornői.

Elsőrendű
Galoschnik
(sárcipő)

nyelv és nyelv nélküliek, valamint hócipők nagy választékban. Kapható 2041

Kutányi J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

ÓRIÁSI

választékot talál mindenféle FÉRFI-, FIU- és GYERMEK-RUHÁKBAN, ugyiszinte CIPŐ-, KALAP- és őr divateikkekben

Korányinál

a Szabadság-téren, 5441

Karácsonykor

az Aradi Közlöny

Nagy Képes Naptárát

az Aradi Közlöny

minden negyedéves

előfizetője

— amennyiben előfizetési hátralékban nincs —
az esetben is, ha havonként fizet elő

ajándéku kapja.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy üzletem terjeszkedése szükségessé tette, hogy azt nagyobb helyiségbe áthelyezzem

és azt a

régi üzletem mellé a Szabó Albert-féle házba helyeztem át.

Elsőrendű bevásárlásom folytán tetemesen olcsóbban tudom a t. közönséget kiszolgálni.

Különösen felhívom a t. vevő közönség b. figyelmét a

karácsonyi

bevásárlására

rendkívül elegáns női táskák,

uti készletek,

bőröndök,

pénztárczák,

manikűr és fésű

garnitúrák,

eredeti francia és angol

illatszerek,

játékszerek,

társasjátékok

és más ajándék tárgyakra, mindenféle háztartási cikkek nagyválasztékban

Hegeudis Gyula

kefe, pipere, illatszer és bőrdíszműáru kereskedése, 1921

ARAD, Andrassy-tér 16. :: Telefon 506.

Nyáry Testvérek cukorka-, likör- és rum-gyára Arad, Salacz-utca 2.

Ajánlják a közelgő karácsonyi ünnepekre naponta frissen készült csokoládé és szalon cukorkáit, valamint nagy választéku fa díszeket és csillagszóró gyertyáit. — Üzletünk fennáll 1882. év óta. — Telefon 249. szám. Olcsó árak. 7897 Pontos kiszolgálás.

Szakai Arminné
himző- és fehérnemű üzlete
Arad, Weitzer János-u. 3.

Női, férfi- és gyermek kelen-
gyék készítése rövid idő alatt a
legfinomabb hozzávalókkal, első-
rendű kivitelben készülnek. 5283

**Színes és fehér himző-
sek, ugyiszintén fehér-
nemű varrások olcsó
árban készülnek.**

**Himzett melleiraváson
zsebkendők nagy vá-
lasztékban 160 fill.
lérért kaphatók.**

**Himző és fehérnemű-
varró leányok fizetés-
sel felvétetnek.**

**Legalkalmasabb
óra és ékszer
bevásárlási forrás!**

A nagy közönség szíves figye-
lmebe ajánlom **Arad, Boros Beni-ter**
8. szám alatt levő

óra- és ékszerüzletemet,

hol állandóan dus választéku raktárt tar-
tok mindennemű elsőrendű fall és arany,
ezüst zseborákól ugyiszintén legizlesebb
ékszeranyagból szolid olcsó árak mellett.
Javításokat gyorsan és lelkiismerete-
sen, jótállás mellett eszközölök.

Mielőtt karácsonyi ajándékait megvenné,
kérem a vevőközönséget győződjen meg
üz-tem jutányosságáról. Szíves parlogást kér

Kintzler Zoltán.

Üzletvezető 7834
Markus Ferenc,
művész és ékszerész.

SCHNEIDER MIHÁLY

ANGOL NŐI DIVATTERME
Arad, szabadság-tér 22. sz.
(Szinház-épület, I. emelet.)

Készít mindennemű női
kostümöket, aljakat, fel-
öltöket a legújabb divat
szerint pontos és iz-
léses kivitelben. :-

Legújabb divatlapokkal állandóan szotgálok

Az uri hölgyközönség
nagyrabecsült pártfogá-
sát kéri, kiváló tisztelettel

Schneider Mihály,
angol női szabó. :-

Sokféle sóborszeszt

próbált már használni ön is és ha
talán még se ért el hatást, úgy
tegyen kísérletet a

„TURUL-SÓBORSZESZSZEL”,

mely minden néven nevezendő
külső bántalmakat hátfájást, bá-
gyadtságot gyöngeséget, reumát,
ischiást, fül-, fog- és fejfájást stb.
Egyszeri bedörzsölés után meg-
szünteti, az idegeket megerősíti,
belsőleg a gyomorfájdalmakat,
bélbántalmakat, hasmenést, nehéz
légzést, szívbántalmakat, mellfá-
jást megszünteti, ezáltal a közér-
zetet kellemessé teszi. Ára: kis
üveg 44 fill., nagy üveg 1 kor.
20 fill. Kapható az egyedüli ké-
szítőnél:

WAJDITS GYÖRGY

Turul* gyógyszerárában, Kápolna- és
Lipót-utca sarkán. Azonkívül minden
gyógyszertárban, drogeriában és nagyobb
fűs-erüzletben. 3581

Használt ólom megvételre kerestetik

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Zimmermann Ignác

Játékok, Pathé grammophonok és lemezek

tul nélkül, nagy választékban, legalkalmasabb

karácsonyi és ujévi ajándéktárgyak

kaphatók

Zimmermann Ignác

norinbergi, diszmű, férfidivat és játékaru üzletében

Aradon, Szabadság-tér 21. szám.

a színházzal szemben.

7769

Ürjási választék társasjátékokban, gőzgépekben és laternamagicákban.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Eiser Sándor Arad,

Telefon 222 **Weitzer János-u. 2.** Telefon 222

A legrégibb és a legnagyobb különlegességi üzlet **villágítási**
tárgyakban. Dusan felszerelt raktár a legdivatosabb **csil-**
lárokból villany-, gáz- és acetilén-világításhoz, to-
vábbá villany, gáz- és acetilén főző, valamint **vasalási**
készülékekben. Ugyiszintén minden e szakmába tartozó
üvegáru- és armaturákban nagy raktár. A magyar
gázszófény részvény ársaság wcl bachi **Dr. Auer Károly**
szatadalma egyedüli elárusi ója. 7729

Legalkalmasabb karácsonyi ajándék az „UNIO” biztosítóintézet kötvénye.

7896

Elet-, kifizetés- és fű biztosítások a legelőnyösebb módok mellett köthetők. Prospectus ingyen. Aradi vezérigénység:

Szabadság-tér, színház épület.

Telefon 421. Alapított 1863.

Ár. kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1912. október 1-től.

Arad-Török.							Török-Arad.							Arad-Temesvár-Jászvásár.					Temesvár-Jászvásár-Arad.					
Állomások	Gy.	Szv.	Szv.	Gy.	Szv.	Török.	Állomások	Szv.	Gy.	Szv.	Gy.	Szv.	Vv.	Állomások	Szv.	Szv.	Vv.	Szv.	Állomások	Szv.	Vv.	Szv.	Szv.	
Arad ... Ind.	12:47	2:14	4:04	7:08	8:32	11:15	Török ... Ind.	8:16	9:51	11:27	2:05	8:17		Arad ... Ind.	6:15	12:37	4:33	7:10	Temesvár-Jv. ... Ind.	6:08	8:50	2:24	9:28	
Othalom ...		2:26	4:15		6:43	11:52	Székelyvár ... (6)	9:58	11:16	12:30	8:18			Ujvárad ...	6:26	12:49	4:45	7:13	Szentandráshely ...	6:20	9:08	2:43	9:28	
Marosvásárhely ...		2:37	4:24		6:52	11:53	Alvincs ... (6)	10:03	11:18	12:35	8:18			Németság ...	6:42	1:05	5:03	7:31	Merczifalva ...	6:35	9:23	2:56	10:03	
Székelykőr ...		2:49	4:37		7:07	12:01	Szászváros ... (1)	10:14	11:28	12:49	8:28			Vinga ...	6:55	1:18	5:19	7:45	Orczifalva ...	6:44	9:32	3:06	10:13	
Ópályos ...		2:55					Piski ... (6)	10:24	11:38	12:53	8:38			Orczifalva ...	7:06	1:29	5:30	7:51	Vinga ...	6:56	9:43	3:17	10:14	
Békéscsaba ...		3:07	4:53		7:22		Déva ... (1)	10:34	11:48	13:03	8:48			Merczifalva ...	7:16	1:40	5:40	8:03	Németság ...	7:11	9:57	3:30	10:15	
M. Radna ... (6)	1:21	3:15	5:01	7:45	7:29	12:28	Marosillye (1)	10:44	11:58	13:13	8:58			Szentandráshely ...	7:28	1:53	5:52	8:15	Ujvárad ...	7:28	10:13	3:47	10:16	
Mihály-Odv. ...	1:22	3:25	5:11	7:45	7:34	12:37	Zam ...	10:54	12:08	13:23	9:08			Temesvár-Jv. ... Ind.	7:45	2:10	6:09	8:31	Arad ...	7:38	10:23	3:56	11:03	
Konop ...		3:39	5:42		7:54	1:00	Soborsin ...	11:04	12:18	13:33	9:18													
Marosbors ...		4:04	6:05	8:17	8:10	1:05	Marosbors ...	11:14	12:28	13:43	9:28													
Soborsin ...	2:25	4:48	7:51	8:18	8:51	2:05	Konop ...	11:24	12:38	13:53	9:38													
Zam ...	2:48		7:55	8:22	9:16	3:47	Mihály-Odv. ...	11:34	12:48	14:03	9:48													
Marosillye ...	3:14		8:16	8:43	9:53	4:11	M. Radna ... (1)	11:44	12:58	14:13	9:58													
Déva ...	3:47		8:45	9:12	10:34	5:04	Békéscsaba ...	11:54	13:08	14:23	10:08													
Piski ... (6)	4:00		9:03	9:30	10:47	5:37	Ópályos ...	12:04	13:18	14:33	10:18													
Székelyvár ... (1)	4:07		9:13	9:40	11:02	6:00	Székelyvár ...	12:14	13:28	14:43	10:28													
Alvincs ... (6)	4:28		9:33	10:00	11:27	6:30	Székelyvár ...	12:24	13:38	14:53	10:38													
Alvincs ... (1)	4:43		10:03	10:30	12:17	7:03	Székelyvár ...	12:34	13:48	15:03	10:48													
Székelyvár ... (6)	5:13		10:33	11:00	12:42	7:41	Székelyvár ...	12:44	13:58	15:13	10:58													
Székelyvár ... (1)	5:14		11:03	11:30	12:41	7:44	Székelyvár ...	12:54	14:08	15:23	11:08													
Török ... (6)	5:35		11:33	12:00	1:06	8:20	Arad ...	13:04	14:18	15:33	11:18													

Arad-Temesvár-Jászvásár.										Temesvár-Jászvásár-Arad.				
Állomások	Szv.	Szv.	Vv.	Szv.	Állomások	Szv.	Vv.	Szv.	Szv.					
Arad ... Ind.	6:15	12:37	4:33	7:10	Temesvár-Jv. ... Ind.	6:08	8:50	2:24	9:28					
Ujvárad ...	6:26	12:49	4:45	7:13	Szentandráshely ...	6:20	9:08	2:43	9:28					
Németság ...	6:42	1:05	5:03	7:31	Merczifalva ...	6:35	9:23	2:56	10:03					
Vinga ...	6:55	1:18	5:19	7:45	Orczifalva ...	6:44	9:32	3:06	10:13					
Orczifalva ...	7:06	1:29	5:30	7:51	Vinga ...	6:56	9:43	3:17	10:14					
Merczifalva ...	7:16	1:40	5:40	8:03	Németság ...	7:11	9:57	3:30	10:15					
Szentandráshely ...	7:28	1:53	5:52	8:15	Ujvárad ...	7:28	10:13	3:47	10:16					
Temesvár-Jv. ... Ind.	7:45	2:10	6:09	8:31	Arad ...	7:38	10:23	3:56	11:03					

Arad-Nagykikinda										Vissza.			
Oda.				Állomások						Vissza.			
Vv.	Szv.	Vv.	Vv.	Állomások	Vv.	Szv.	Vv.	Vv.	Állomások	Vv.	Szv.	Vv.	Vv.
6716	6702	6712	6714		6713	6711	6701	6715		6713	6711	6701	6715
III	III	III	III		III	III	III	III		III	III	III	III
—	6:42	1:06	7:31	Ind. Arad ...	5:55	11:12	3:15	—	—	—	—	—	—
—	6:59	1:18	7:42	Ujvárad-Kisszentmiklós	5:59	10:57	3:01	—	—	—	—	—	—
—	7:13	1:39	8:03	Zádorlak ...	5:15	10:30	2:40	—	—	—	—	—	—
—	7:25	1:47	8:15	Újbodrog ...	5:05	10:18	2:32	—	—	—	—	—	—
—	7:46	2:12	8:37	Fónlak ...	4:52	10:05	2:21	—	—	—	—	—	—
—	8:00	2:27	8:50	Németszentpéter...	4:28	9:40	1:58	—	—	—	—	—	—
—	8:08	2:35	8:54	Munar ...	4:15	9:28	1:49	—	—	—	—	—	—
—	8:21	2:49	9:08	Temesvárfalva	4:00	9:13	1:36	—	—	—	—	—	—

Oda.				Arad—Nagykikinda				Viszra.			
Vv.	Szv.	Vv.	Vv.	Állomások	Vv.	Vv.	Szv.	Vv.			
8716	8702	8713	8714		8713	8711	8701	8715			
III.	I-III.	I-III.	I-III.		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.			
—	8:42	1:00	7:31	Ind. Arad	5:55	11:12	3:15	—			
—	8:59	1:18	7:48	Ójaraa-Kisszentmiklós	5:58	10:57	3:01	—			
—	7:13	1:39	8:10	Zádorlak	5:15	10:30	2:40	—			
—	7:25	1:47	8:13	Újbodrog	5:05	10:18	2:32	—			
—	7:46	2:12	8:37	Pónlak	4:52	10:05	2:21	—			
—	8:00	2:27	8:45	Németszentpéter... ..	4:38	9:40	1:58	—			
—	8:08	2:35	8:54	Munar	4:15	9:28	1:49	—			
—	8:21	2:49	9:08	Temesnagyfalva	4:05	9:13	1:36	—			
3:44	8:54	3:21	9:32	Perjamos	3:52	8:45	1:12	9:17			
4:00	9:08	3:37	—	Pészak	—	8:13	12:48	9:02			
4:28	9:34	4:10	—	Lovrin	—	7:52	12:31	8:42			
5:00	10:01	4:44	—	Nagykomlós	—	7:07	11:55	8:08			
5:30	10:28	5:17	—	érk. Nagykikinda	—	6:30	11:25	7:50			

Arad-Budapest.									
Állomások	Szv.	Gy.	Gy.	Szv.	Gy.	Török.	Szv.	Gy.	Szv.
Arad ... Ind.	5:09	6:30	8:20	11:42	4:16	4:51	9:34		
Székelyvár ...	5:25			11:58		5:08	9:53		
Kürtös ...	5:37	6:51		12:11	4:35	5:25	10:17		
Lókosháza ...	5:53			12:26		5:44	10:31		
Bánhidai major ...	5:58			12:32		5:51	10:37		
Országút ...	6:02					5:56			
Kétegyháza ...	6:10	7:15	9:03	12:42	4:59	6:05	10:41		
Ujkigyós ...	6:11	7:16	9:04	12:47	5:00	6:25	10:47		
Békés-Csaba ...	6:24			1:00		6:41	11:01		
Békés-Csaba ...	6:35	7:34	9:23	1:11	5:19	6:51	11:13		
Békés-Földvár ...	6:43	7:35	9:28	1:31	5:22	7:13	11:35		
Mezőberény ...	6:56			1:44	5:38	8:00	11:50		
Gyoma ...	6:57			1:47	5:35	8:03	11:53		
Mezőtúr ...	7:07	7:55		1:58	5:42	8:20	12:05		
Gyoma ...	7:31	8:15	10:06	2:21	6:02	8:48	12:17		
Mezőtúr ...	7:36	8:22	10:13	2:28	6:13	8:59	12:37		
Pusztapó ...	8:01	8:44	10:38	2:58	6:41	9:25	1:05		
Pusztapó ...	8:02	8:45	10:39	3:06	6:42	9:26	1:10		
Szajol ...	8:24	9:00		3:27		10:13	1:32		
Szajol ...	8:35	9:08		3:38		10:24	1:43		
Szajol ...	8:49	9:16	11:09	3:50	7:08	10:37	1:55		
Szajol ...	9:07	9:28	11:22	4:06	7:15	10:52	2:14		
Szajol ...	9:40	9:36	11:29	4:27	7:33	1:33	2:37		
Ujvárad ...	10:03	9:51	11:45	4:49	7:51	2:03	3:05		
Táplógyörgye ...	10:05	9:52	11:47	4:51	7:53	2:05	3:07		
Táplógyörgye ...	10:20			5:08		2:21	3:22		
Táplógyörgye ...	10:30			5:20		2:33	3:33		
Nagykikinda ...	10:54	10:28	12:16	5:46	8:12	3:13	3:53		
Táplógyörgye ...	11:11			6:03		3:30	4:10		
Táplógyörgye ...	11:25	10:44	12:39	6:17		3:44	4:24		
Mende ...	11:39			6:37		4:10	4:44		
Gyömrő ...	11:47			6:45		4:18	4:52		
Maglód ...	11:53		12:57	6:51	9:03	4:30	5:04		
Rákosszentmihály ...	12:17			7:17	9:10	4:52	5:26		
Kőbánya fel. p. u.	12:23			7:23	9:16	5:08	5:35		
Budapest k. p. u.	12:30	11:30	1:25	7:31	9:20	5:15	5:42		

Budapest—Arad.								
Állomások	Szv. I. III.	Gy. I. III.	Szv. I. III.	Gy. I. II.	Szv. I. III.	Gy. I. II.	Szv. I. III.	
Budapest kpu. Ind.	11-25	7-05	7-50	2-00	12-20	5-00	9-30	
Kőbánya felső p. u.	11-35	—	8-01	—	12-30	—	9-43	
Rákus	11-47	7-21	8-08	2-13	12-38	5-14	9-54	
Maglód	12-13	7-40	8-35	—	1-04	5-33	10-27	
Gyömrő	12-23	—	8-43	—	1-21	—	10-38	
Mende	12-43	—	8-51	—	1-30	—	10-44	
Táplósüly-Táplósáp	12-53	—	9-04	—	1-45	—	10-59	
Táplószecső	1-03	—	9-15	—	1-58	—	11-08	
Nagykátá	1-31	8-19	9-38	3-04	2-23	6-18	11-29	
Táplószéle	1-31	—	9-55	—	2-44	—	11-38	
Táplógyörgye	2-01	—	10-05	—	2-55	—	11-53	
Ujszász	2-13	8-50	10-19	3-34	3-12	6-45	12-13	
Ujszász	2-17	8-51	10-23	3-35	3-15	6-48	12-17	
Szolnok	2-35	9-09	10-45	3-53	3-41	7-03	12-38	
Szolnok	3-11	9-23	11-09	4-00	4-05	7-15	1-11	
Szajol	3-25	9-39	11-25	4-14	4-24	7-29	1-51	
Pusztá-Tenyő	3-39	—	11-37	—	4-38	7-31	1-54	
Pusztá-Pó	3-57	—	11-48	—	4-52	7-35	1-58	
Mezőtúr	4-17	10-13	12-06	4-45	5-18	7-54	2-17	
Mezőtúr	4-21	10-14	12-10	4-46	5-24	7-55	2-23	
Gyoma	4-52	10-38	12-33	5-05	5-53	8-11	2-51	
Gyoma	5-02	10-44	12-40	5-06	6-08	8-27	2-58	
Mezőberény	5-33	11-05	1-04	—	6-33	8-41	3-28	
Békes-Földvár	5-41	—	1-13	5-34	6-41	8-45	3-33	
Békes-Földvár	5-57	—	1-16	5-36	6-47	8-53	3-41	
Békes-Csaba	6-06	11-23	1-29	5-47	7-01	9-11	3-53	
Békes-Csaba	6-44	11-27	2-05	5-57	7-39	9-52	4-27	
Ujkígyós	6-58	—	2-17	—	7-43	—	4-38	
Kétegyháza	7-12	11-45	2-29	6-15	7-58	9-20	4-53	
Kétegyháza	7-16	11-46	2-34	6-18	7-59	9-21	4-58	
Országút	7-24	—	—	—	8-05	—	—	
Bánhidai major	7-29	—	—	—	8-08	—	5-16	
Lókosháza	7-37	—	2-50	—	8-17	—	5-25	
Kürtös	7-52	12-12	3-05	—	8-33	9-44	5-38	
Sófőnyá	8-02	—	3-15	—	8-45	—	5-47	
Arad	8-16	12-32	3-29	6-5	9-00	10-04	6-03	

Amennyiben minden más egy-
napos kiadásra... és a fillér,
vagy több hirtetéssel 5 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: János 18. sz. sz.
Kiadóhivatali telefon: 188. sz.
Számvetés: 188. sz.

Az apró hirdetések felvétele a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések postai úton történik — a hirdetés a szöveg elő — vagy levélbéli formában. Töltesse ki a hirdetés minden részét a kiadóhivatalban. (A jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással megadja a kiadóhivatal, és csatolva, válassza meg a hirdetés díját. Az apró hirdetések díja a szöveg utolsó sorát számítják. Minden sor 4 fillér, vastagabb betűkkel 5 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a kiadóhivatalban felvételre kerül. Az apró hirdetések előre fizetendők. A kiadóhivatalban a kiadóhivatal díját a kiadóhivatalban fizetendő. HIRDETÉSEK ESTE PÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jelleg alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettek semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelölésétől számított 4 héten belül címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Női keszék

Ápolására legjobb a Vojtek és Weiss készítménye. III-711

III.

Nem égetem el őket. Ha kívánja vissza, úgy csak áldozatért vagyok hajlandó visszadni, máskülönben megtartom örök emlékül magamnak. Fáj a szívem, hogy kegyetlenné kell lennem, mely hasonló a zsaroláshoz, de mégsem, mert tagadó válasz esetén semmiféle Önnek kellemetlen lépést nem fogok tenni, legyenek érzelmei bármilyenek is. Könyörgök választ s személyes találkozást. Örökre a magáé. 7904

Ha hull a haja,

használgon magyar haj-perollint Vojtek és Weisstól. III-711

VÉTEL ÉS ELADÁS.

A nagyérd. mű

vidéki és helybeli közönségnek ajánljuk az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezetének saját készítményű férfi, női és gyermekcipőit, amely olcsó áron beszerezhető. Ugyszintén mértékutáni rendelések elfogadtatnak. Elismert legjobb anyag: alakját nem veszti. Szabadság-tér 14., a „Piros csizmához.” 6591

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetetlen lakói nyilvántartására egy házbérlőkönyv és lakbérlőkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papírkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 5811

Cimbaleom

eladó Andrassy-tér 7. II. emelet, ajtó 8. Megtekinthető szombaton délután 3 órakor 7893

Ó-kukoricán hizott

sértés zsírúak való szalonája eladó, Varjassy J.-utca 15. 7895

Rendkívüli jutányos árban eladom:

Alig használt különböző nagyságú vaspénztárak, használt jó karban levő írógép, egy gyönyörű szép consol tükör, egy használt borsivattyú hezaváló rézcsapokkal és egy velencei lámpa. Felvilágosítást nyújt szíveségből Rubinstein Mór szállító irodája. Telefon 188. A tárgyak ugyanott megtekinthetők 7900

Rum compositio

jó házi rum előállítás Vojtek és Weisstól. III-711

Kitűnő cimbalom

teljesen modern stylusu Pedálos, mahagoni fényezett, dusan berakott rézlábu új salon cimbalom jutányosan eladó. Megtekinthető Reinhart Fülöp butorgyárosnál. Andrassy-tér. 7865

Takarmánymagot,

mindentemű olajmagvakat, olajpogácsát, búkk, valamint tőgy makkot vásárol minden mennyiségben László József, Békéscsábán. 7882

Pompás,

enyhe, lugmentes igen finom borotváló szappan darabonként 10 fillér, 8 darab legfinomabb mandola szappan 50 fillér, 8 darab legfinomabb tojás olaj szappan 50 fillér, 8 darab pompás illatú virág szappan 50 fillér 6 darab legfinomabb virág illat szappan dobozban 1 kor. Utolérhetetlen finomságú fogkefék darabonként 1 korona és 120, Földes Kelemennél Arad. 1224

ALKALMAZÁST KERES.

Óvadékképes

nős, 35 éves intelligens férfi, felügyelő, vagy ahhoz hasonló állást keres. Cím a kiadóban. 7894

ALKALMAZÁST NYER.

Fiatalkereskedő

liszt nagykereskedésben azonnal felvétetik. Cím a kiadóhivatalban 7898

Somoskeszi községben

egy 50 év óta fennálló, jóforgalmu korcsma részére óvadékképes percentes kimerő kerestetik. Bővebbet Kohn Rudolf, Somoskeszi. 7903

Házvezetőnő,

aki jól tud főzni, január 1-től magányos urnőhöz felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 7878

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó 7805

egy elegánsan butorozott szoba, külön bejárattal, esetleg ellátással, továbbá jó házi koszt kapható ugyanott. Cím a kiadóhivatalban.

Urtházban

földszintes, különbejáratu csinos, csendes utcai szoba december 15-re kiadó. Kölcsey-utca 9a.

Kiadó lakások.

egy 3 szobás elsőemeleti és egy 3 szobás félemeleti utcai lakás és egy 2 szobás udvari lakás minden hozzártózzó mellék helyiséggel azonnal vagy febr. 1-re kiadó. Weitzer János utca 17. sz. 7815

Egy butorozott szoba

és több pincehelyiség raktárnak vagy műhelynek azonnal kiadó. Hasszinger-utca 5. sz. 7011

4 szobás

modern lakás, azonnal kiadó. Bővebbet: 896. tel.-fon szám. 7827

A poloska

teljes kiírása csupán Vojtek és Weiss biztos szerezvel érhető el. III-117

KÜLÖNFÉLE.

Karácsonyi ajándékok

mélyen leszállított árban. Legújabb finom levélpapírok, fénykép és képes lapalbumok, emlékkönyvek, fadiszmü-tárgyak festésre, égetésre, összes festészeti kellékekkel; imakönyvek, karácsonyfadíszek minden árban. Fali dísznap-tárak en gro. Ifjúsági iratok, mesekönyvek felárban. Krausz Paulin, színház-épület. 4541

India fogcseppek

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára és vegyészeti laboratóriuma Aradon. 1224

Kiadó üzlethelyiség,

a volt Schweiger és Békési női kalapüzlet, Andrassy-tér 20. sz. 7880

Fűtési idején közlekedéssel a Herkules fűtőszállító irodája, Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagyközönségnek I. rendű aprított tűzifát 100 kilónként 2 kor. 80 fillérért hazaszállítva, egyúttal egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük- és gyertyánfát kártyán kívüli legolcsóbb árban befutvarozva fűtőszállító és hasítva. Motoros fűtőszállító is házhoz rendelhető. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 456. sz. 5451

1 koronáért

bárki is olyan színűre festi haját a mily színűre akarja. A Margit hajfestő ha tisztán használatát fokoztatja, ha egy rész vízzel keverik barnára, ha két rész vízzel világos barnára, ha három négy rész vízzel keverik szőkésre fest. A szín állandó felismerhetetlen lemoshatatlan. Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára Aradon. 1224

Ha nem jól eszik

a hiszja, adjon neki Vojtek és Weiss hírneves ételt táppapírral. III-711

Taxameteros

Bér-autók
Telefonszám
816
1881
Szolgálat: reggel 6 óráig éjjel 12 óráig.
Garage: Békési Fűtőszállító 8. sz.

Ékszeresek

és órák igen olcsón

Farkas Streicher cégnél
Arad, Tököly-tér 4. sz.

Jó egészségednek

tanácsára használgon mindenkinek

Kárpáti János

opohajtót,

mely a legkisebb fájdalom nélkül gyorsított hűtővel, ha edes, hatékony gyors és biztonságos utasítással 40 fillér. 12 éves francia K 400. Kapható kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

Arad, Békési Fűtőszállító 8. sz.

26857—1912. k. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyminiszter urak 192009—1912. számú körrendelete alapján közbizra teszem, hogy azok a védőkötelesek sem vándorolhatnak ki, akik már az 1909. II. törvény cikk 2. §-ának b. pontja alapján adotti engedély birtokában vannak.

Arad, 1912. évi december hó hó 11-én.

Green, s. k.
sz. főkapitány.

Eladó

egy jókarban levő, négy lóerős gáz-

motor

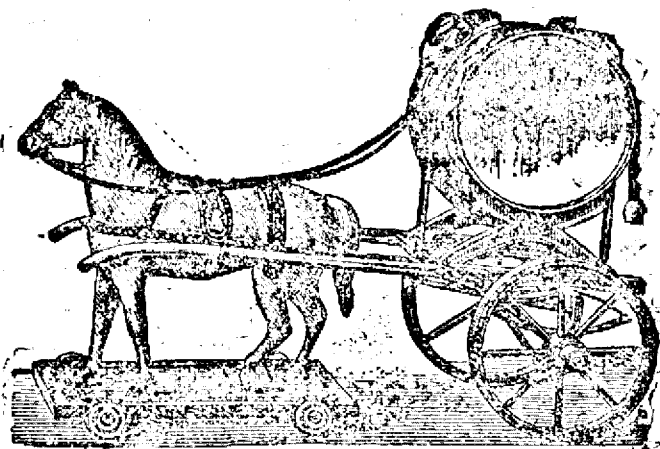
Cím a kiadóhivatalban

FISCHER nagyáruházban Arad, Szabadság-tér 12. sz.

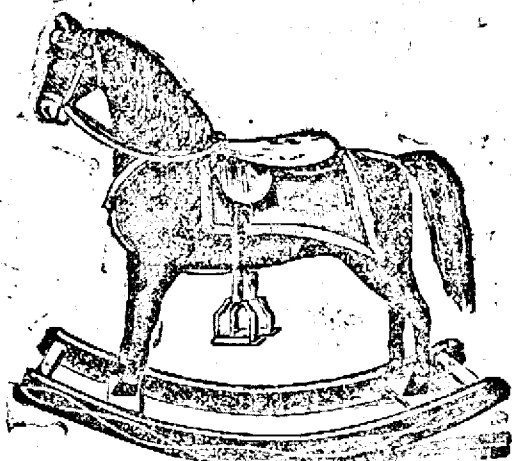
a szenzációs karácsonyi kiállítás megnyílt

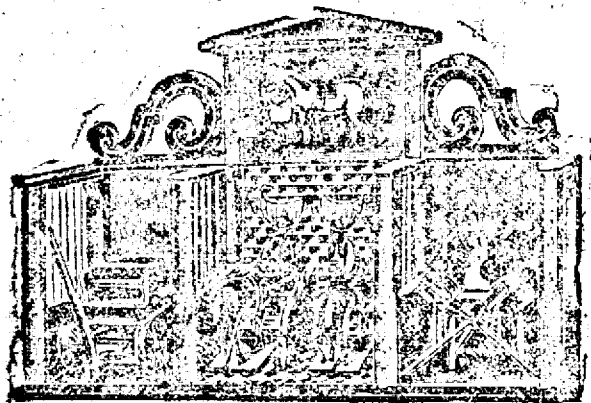
Szép nagy faló
Kor. 2.—, 3.—, 4.—.

Dobos kocsi különféle nagyságban
Kor. 3.—, 4.—, 5.—, 6.—.

Hintalovak nagy választékban
Kor. 3.—, 4.—, 5.—, 6.—.

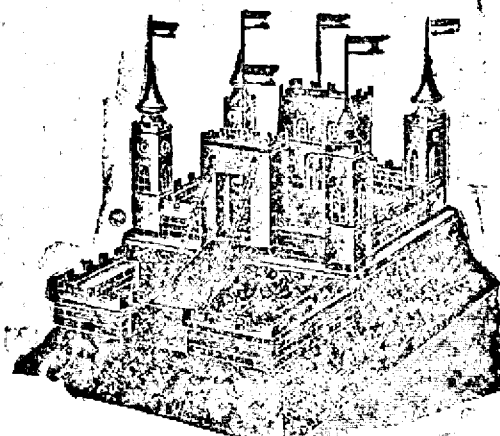

Istálló különféle nagyságban
Kor. 2.—, 3.—, 4.—, 5.—, 6.—.

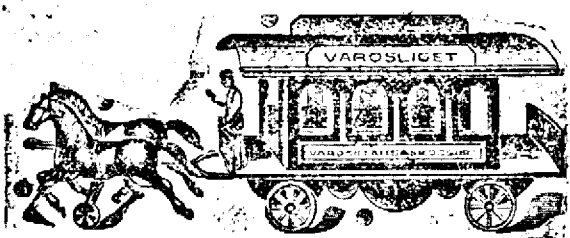
A gyermek legkedveltebb játéka.

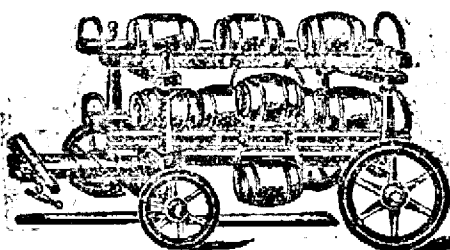
„Richter”-féle nagy építőszekrény
Kor. 1.—, 150, 2.—, 3.—, 4.—.

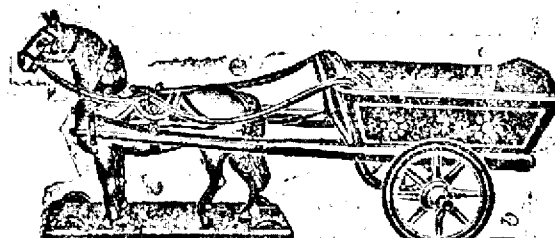
Katonai vár szép kivitelben
Kor. 2.—, 3.—, 4.—, 5.—.

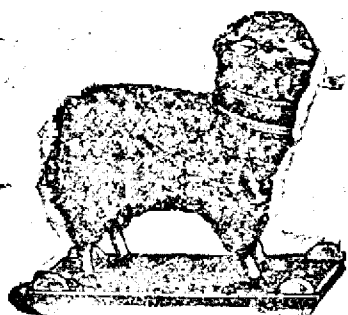
Szép kivitelű különféle bódog-játék
Kor. 1.—, 150, 2.—, 3.—.

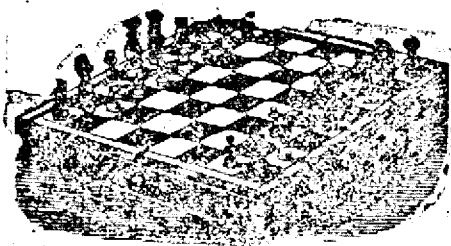
Sörös kocsi hordóval
Kor. 1.—, 2.—, 3.—, 4.—.

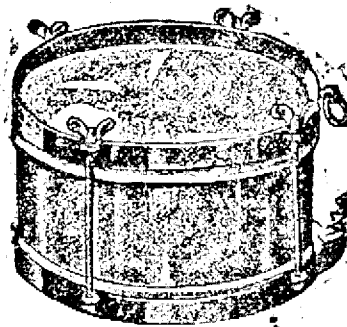
Szép festett kocsi falóval
Kor. 1.—, 150, 2.—, 3.—, 4.—.

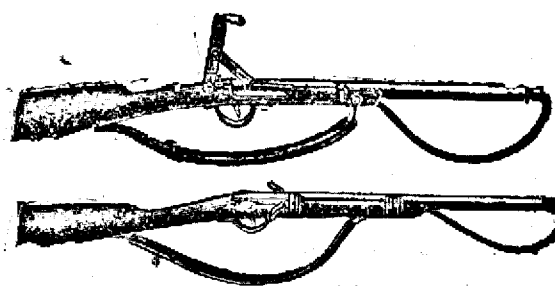
Bárány szőrméből
—70, Kor. 1.—, 2.—.

Sakk figura táblával
Kor. 150, 2.—, 3.—, 4.—.

Dob valódi bőrről
—70, Kor. 1.—, 150, 2.—.

Patent puská szép kivitelben
Kor. 1.—, 2.—, 3.—, 4.—.

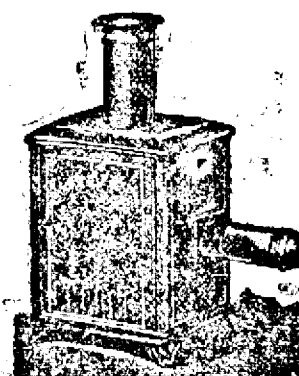
Társasjáték nagy választékban
Kor. 1.—, 150, 2.—, 3.—.

Lóverseny minden nagyságban
Kor. 1.—, 150, 2.—, 3.—.

Kugli játék minden nagyságban
Kor. 1.—, 150, 2.—, 3.—.

Laterna magika
K. 1.—, 2.—, 3.—, 4.—, 5.—.